

Immes

REVUE PRE DUCHOVNY ŽIVO

OBSAH:

Ročník III.

1943.

Číslo 7.

Cesty. Müller: Posväcovanie spoločnosť
Lindworski: Ako si možno oživiť myš
na Boha 294. Chautard: Kontemplácia č
nosť? 302. Šimalčík: Na 85. výročie lurs
zjavení 305. Náhalka-Michalica: Mnoho
milost božia 314. Bindáč: Svätý Tomáš /
ský a misijná myšlienka 317. Naše i
Gáborová: Katolíckym študentkám 320. I
šau 324 Život 329. Literatúra 333.

Revue SMER.

REDAKTOR: prof. Dr. Inocent Müller, OP.

SPOLUREDAKTOR: P. Aquinas M. Gabura, OP.

SPOLUPRACOVNÍCI: P. Mag. Dr. Metod Habáň, OP; univ. prof. P. Mag. Garrigou-Lagrange, OP, Rím; univ. prof. Dr. P. Mag. Gašpar Friehtoff, OP, Fribourg; prof. P. Emilián Soukup, OP; univ. prof. Dr. Jozef Búda; univ. prof. MUDr. Jozef Babor; univ. prof. MUDr. Alojz J. Chura; Dr. Pavol Beňuška; prof. Dr. Anton Šurjanský; prof. Dr. Max. Chladný Hanoš; JUDr. JuraJ Rajec; Dr. Ján Mastýlak, CSSR; prof. Ján Haranta; prof. Juraj Kohút.

Redakcia a administrácia: Trenčín, Nám. sv. Anny 1. Telefon Trenčín 2416.

Časopis vychádza prvého každého mesiaca okrem prázdnin. Závierka čísla do 5. v mesiaci. Predplatné na rok 36.50 Ks. Bohoslovci a študenti 25 Ks. Pre Maďarsko 8 Pengő. Číslo šeku revue Smer 6181.

Po prázdninách. Od Bratislavy až po Medzilaborce mal som príležitosť a šťastie stretávať sa pri všelijakých príležitostiach s členmi smeristickej rodiny. Boly to naozaj milé stretnutia; len to ma nevysvetliteľne prekvapilo, že naši smeristi maľujú si redaktora ako starca, ktorý má vari šesť desiatok na pleciah. Nemyslím, že by fyzická staroba mala byť akési Impri-matur určitej zrelosti, hočí to nezapieram. Ale vo väčšine prípadoch som sa presvedčil, že naše hnutie bolo vítané preto, že je prejavom večne mladej rímskokatolíckej Cirkvi a že slúži večným záujmom katolíckych Slovákov, najmä inteligentov. Nemárne ani najmenší osobný záujem; ten je neslučiteľný s domínikánskym svedomím, náš záujem sa stotožňuje s najsvätejšími záujmami katolíckych Slovákov, ktoré sa zasa kryjú so záujmami svätej Cirkvi rímskokatolíckej, preto naše hnutie celkom prirodzene prirastá k srdcu každého katolíckeho inteligenta. So dňa na deň aj my dozrievame, rastieme, to je tiež prirodzené, ale nad tým všetkým vznáša sa boží Duch, ktorý vnuká najčistejšie city lásky k Bohu a bližnému a súčasne umožňuje nám stávať sa poslušnými nástrojmi v nepremožiteľných rukách božích.

Vzácná návšteva. 11. júna redakciu Smeru navštívil veľký priateľ Slovenska pán správca spolku sv. Hieronyma v Záhrebe Dr. Josip Andrič. So vzácnym hosťom prerokovali sme všetky náboženské a duchovné otázky, ktoré sa týkajú nás, aj bratov Chorvátov. V čom sme videli najpevnejšie ohnivo spolupatričnosti? V tom, že ako dva slovanské národy, dlhé

Posväcovanie spoločnosti.

Dr. Inocent Müller, OP.

4. Posväcovanie stavovských záväzkov.

Stavovské záväzky a z nich vyplývajúce práva a povinnosti môžu byť pre jednotlivca prostriedkami na duchovné zdokonaľovanie alebo aj prekážkami duchovného vzrastu. Lebo povinnosti nášho stavu čiže nášho povolania sú v súhlase s božou vôľou; keď ich teda konáme s úmyslom poslúchať Pána Boha, riadiť sa zásadami lásky, kresťanskej opatrnosti a spravodlivosti, pomáhajú nám posväcovať sa. A zas naopak, keď svoje stavovské práva používame len na to, aby sme sa obohatili, aby sme si získali uznanie druhých, stávajú sa pre nás žriedlom hriechu a pohoršenia.

Na svoj stav a na všetko, čo je s ním spojené, musíme sa dívať ako na prejav božej vôle, ktorá nás k nemu vyvolila a chce, aby sme vytrvali a nemenili povolanie bez vážnych dôvodov. V rade povolaní a zamestnaní, ktoré sú od Pána Boha, prozreteľne je určené aj naše. Keď sa teda k nemu hlásime, môžeme byť uistení, že plnime božiu vôľu. Pravda, vždy sa vyskytnú prípady, v ktorých z vážnych a premyslených dôvodov aj povolanie musí sa zmeniť. Keď nám to zdravý úsudok rozumu káže vykonať, buďme uistení, že aj táto zmena je začrtnutá v prozreteľnom pláne božom.

Preto zamestnávateľ, robotník, úradník, obchodník, poslanec, kňaz atď. vo vykonávaní svojich povinností má sa podrobiť Bohu, všetko konať v duchu kresťanskej spravodlivosti a lásky. Takto každý jeho čin bude zamierený k poslednému cieľu, bude to skutok, ktorým sa bude posväcovať. Tým sa, pravda, nijako nevylučuje druhotný cieľ, napríklad nadobúdanie ma-

jetku, zaistovanie budúcnosti deťom atď. Keď takto hľadáme na stavovské povinnosti, ľahko si vysvetlíme, že svätcov máme vo všetkých povolaniach.

Toto neuznáva pracovná etika dnešných čias, ktorej ide len o zisk, a nie o to, ako prísť k zisku. A tu katolík aj vo svojom stavovskom povolaní musí si uvedomiť, že najprv musí hľadať kráľovstvo božie a jeho spravodlivosť, a použije také prostriedky, ktorými príde do tohto kráľovstva. Inými slovami, jeho stavovské povolanie nesmie mu byť posledným cieľom, ale len prostriedkom na dosiahnutie cieľa, samo má mu pomáhať kráčať k cieľu. Duchovní učitelia odporúčajú, aby sme pri plnení stavovských povinností častejšie pozerali na to, čo konajú v tých istých okolnostiach vážni katolíci. Lebo sú už vžitú niektoré spôsoby, ktoré sa nedajú meniť, ak nechceme škodiť sebe alebo aj iným. Pravda, v konaní môžeme sa prispôbovať len vážnym a dobrým ľuďom, a nie takým, ktorí s obchodníckou vypočítavosťou vedú všetko ospravedlniť aj vo svedomí, keď ide o zbohatnutie, a potom vyhlásia všetko za sväté, čo im k tomu pomáha. Tu nám dáva vážne napomenutie Kristus Pán, ktoré sa vzťahuje na každý stav: „Hľadajte teda najprv kráľovstvo božie a jeho spravodlivosť, a toto všetko sa vám pridá.“¹ Keď budeme hľadať vo všetkom najprv božie kráľovstvo, nikdy sa nestane, že by nám povolanie pohltilo všetok čas aj činnosť tak, aby nám neostala ani chvíľka na sústredenie v Bohu a na vážne uvažovanie o tom, či svojimi skutkami naozaj vo všetkom hľadáme najprv božiu vôľu.

Keď takto vykonáme všetky svoje stavovské povinnosti, každý deň nášho života bude mohutným ohnivom na reľazi dobrých činov, ktorými sa budeme posväcovať. A veru niet práce alebo zamestnania, ktoré by sme nemohli

¹ Mat. 6, 33.

vykonať v tomto duchu. Dokonalý príklad nám dal Pán Ježiš, ktorý sa vedel posväcovať najvšednejšou prácou v domácom kozube aj veľkou apoštolskou činnosťou, keď hlásal Židom príchod nebeského kráľovstva. A veru, keď rozoberáme život otca rodiny, matky, úradníka, lekára, roľníka, robotníka atď., prideme na záver, že každý deň dáva im tisíc príležitostí cvičiť sa v láske, v trpezlivosti, vo spravodlivosti, v miernosti, v tichosti a v mnohých iných ctnostiach. A keď to nezanedbávame, cez deň môžeme si získať veľa zásluh, povzbudiť bližného, pomôcť mu alebo poradiť a takto nepriamo pracovať na jeho spásu. V tomto duchu vykonávané stavovské povinnosti, uschopňujú človeka účinne vplývať aj na iných.

5. Posväcovanie apoštolátu.

Niet ani najmenej pochybnosti o tom, že apoštolát, starostlivosť o spásu duše bližných, musí byť prostriedkom na osobné posväcovanie, pravda, keď dobre chápeme pojem apoštolátu. No v dnešných časoch sme svedkami celkom iných zjavov. Apoštolát pre mnohých je nepriamou príčinou roztržitosti, akejsi prostrednosti v duchovnom živote, ba pre niektorých príležitosťou k hriechu a hádam aj príčinou zatraťenia. Poniektorých zachvátila pracovná horúčka tak, že žijú len vonkajšiemu svetu, neostáva im chvíľočka ani na najzákladnejšie povinnosti osobného duchovného života. Ich mravná výška klesá, a preto ožívajú v nich ututlané vášne, ktoré pripravujú smutný pád. K nadprirodzenej láske k duším zamieša sa zvyčajne láska prirodzená a čisto smyslová. Pod kepienkou spoločnej starostlivosti o dobro iných páchajú sa neopatrnosti a zvyčajne prichádza k bolestným výsledkom. A príčinou toho všetkého je zanedbávanie osobného vnútorného života. Nemajú zásluh, preto výsledky ich vonkajšej činnosti sú nepatrné, lebo božia milosť

nezúrodni takú činnosť, pri ktorej modlitba nemá takrečeno miesta; a vieme, že modlitba je dušou každého apoštolátu.

Načim pripomenúť kňazom aj laickým apoštolom, že medzi prostriedkami na získavanie duší je určitá stupnica, ktorú neslobodno prevrátiť. Najúčinnější prostriedok je modlitba a obeť, potom dobrý príklad a napokon slovo a čin. Ako vzor stojí pred nami sám Syn Boží. Celý jeho život mohli by sme pomenovať modlitbou a obetou. Kým nevystúpil ako veľký Učiteľ-Mesiáš, tridsať rokov žil skrytý od sveta a pripravoval sa na verejnú činnosť, ktorá trvala len tri roky. Najprv prežil a vyskúšal to, o čom kázal iným. A nezabúdajme, že apoštolí práve v tom boli svojmu Majstrovi najpodobnejší. Starostlivosť o hmotné veci nechávali diakonom, aby mali viac času na modlitbu a na hlásenie evanjelia: „My budeme zotrvať pri modlitbe a vysluhovaní slova.“² A svätý Pavol akoby chcel odôvodniť toto slávnostné vyhlásenie apoštolov: „A tak ani ten, čo sadi, nie je nič, ani kto polieva, ale Boh, ktorá dáva vzrast.“³ Toto veľmi dobre pochopili stredovekí svätci a učenci, preto aj rehole a veľké katolícke ustanovizne stredoveké majú pečať najčistejšieho chápania apoštolátu. Im neišlo o akúkoľvek činnosť, im išlo o božiu činnosť. Preto prostredníci božej činnosti, božej milosti, usilovali sa podrobiť vo všetkom prvému Hýbateľovi každej činnosti, Bohu, a stať sa súcimi nástrojmi tohto nepochopiteľného božieho hýbania. Boli svätí, preto ich prostredníctvom konal Boh zázraky, ktorým moderný akcionár nerozumie. Na stredoveké „prečo“ dával odpoveď Pán Boh. Prišli bludári alebo polobludári, a tí na každé svoje ľudské „prečo“ chceli aj ľudské „prečo“. A práve preto všetky podniky týchto ľudí sú naozaj len dočasné, lebo posledné „prečo“ dá Božia Prozreteľnosť.

² Skutky ap. 6, 4.

³ 1 Kor. 3, 7.

Stredoveký apoštol najprv rozprával s Bohom, a až keď sa stal jeho priateľom, keď akotak videl, že vie niečo o Pánu Bohu, začal o ňom pospolitosti hovoriť. Dnešný apoštol musí byť na futbale, na každom divadle a kine, musí poznať výsledky všetkých národných aj medzinárodných zápasov, musí ovládať všetky hry mládeže od opatrovne až po univerzitu, slovom, musí byť moderným apoštolom! A výsledky? Naozaj moderné! Pesimisticky by som to povedal tak: Nula rovná sa nule! Ako môže rozprávať o dôvernom živote Boha, keď ho nepozná? Ako môže viesť k Bohu duše človek, ktorý sa krčovite drží prostriedkov, — v ktorých hádam vidí cieľ, — a pritom zabúda na najvznešenejší cieľ? Chyba je v tom, že nerozoznávame cieľ a prostriedky, že nedôverujeme Pánu Bohu, lež sebe. Všetky prostriedky aj dnešného moderného apoštolátu minú, len Boh-Cieľ nenominie. Preto našou povinnosťou je, vyzdvihnúť zem k nebu, nie priblížiť nebo k zemi, ako si to niektorí v horúčkovom rozjarení namysleli.

Aby teda apoštolát nebol pre nás príčinou duchovného chradnutia, musíme dobre pochopiť slová svätého Bernarda, ktorý napísal: Apoštol musí byť nádržkou, nie jednoduchým kanálom! Cez kanál prechádza všetko, čo tam prichádza a koľko prichádza. Nádržka sa po najprv naplní, a dáva potom z hojnosti bez osobnej ujmy. „Si sapis, concham te exhibebis et non canalem.“⁴ Preto apoštolská činnosť svojou povahou vyžaduje denné zdokonaľovanie, je veľkou pohnútkou osobného posväcovania.

V našich časoch veľkou pohnútkou na pestovanie vnútorného života je snaha Cirkvi svätej vychovať náboženskú elitu pre Katolícku akciu, pravda, bez zanedbávania širších vrstiev. Povedal by som, že tu ide o „duchovných inteligentov“, o ľudí, ktorí dobre vedia, čo je duchovný život, a duchovne žijú. Kto chce vychovávať

⁴ Sermo 18, 3.

túto elitu, cíti, že ponajprv sám musí byť vnútorným človekom. Prednáša o asketike a mystike, dáva rady, povzbudzuje k ctnostnému životu, a toto všetko ho priamo núti k životu modlitby a k obetiam. Pravda, tu sa predpokladá dobrá vôľa konať to, čo chceme alebo radíme, aby aj iní konali. Keď nechýba dobrá vôľa a odhodlanosť, nenačím sa báť ochabovania vnútorného života. Mnohí kňazi začali žiť hlbším duchovným životom preto, že im bolo sverené vychovávať náboženskú elitu pre apoštolát v katolíckej akcii.

Takto každý náš vzťah k bližnému bude posvätený, bude znadprirodzený a stane sa pre nás príležitosťou alebo pohnútkou k životu ctnostnému a súčasne umožní v duši rýchly vzrast božieho života.

Ako si možno oživiť myšlienku na Boha.¹

J. Lindworski, SJ.

Najvnútornejším jadrom celej našej náboženskosti musí byť úcta pred Bohom. Všetky úmysly a všetky predsavzatia, ktoré robíme, musia mať svoju konečnú a, prirodzene, už nijako neprevýšiteľnú pohnútku v bezhraničnom cenení si Boha. Ak je Boh veľkým magnetom, ktorý riadi naše pohyby, potom nie je možné nijaké vyšinitie alebo poblúdenie s dobre premyslenej životnej dráhy. Ale ako je to so všetkými pojmami, ktorými myslíme a ktoré používame v reči, že totižto čím častejšie ich používame, tým sa stávajú abstraktnejšími a bledšími, skoro by sa mohlo povedať, viac-menej nič neznačiacimi: tak je to, bohužiaľ, aj so slovom a s pojmom „Boh“. A čo je v praxi veľmi hodné poľuto-

¹ Z chystaného prekladu knihy J. Lindworski, *Psychologie der Aszese*.

vania, je to, že citová náplň, ktorá mala byť podľa pravdy s týmto slovom úzko spojená, stáva sa čím ďalej tým slabšou a bez života. Ak sa nepodarí zabrániť tomuto prirodzenému pochodu blednutia pojmu Boha, stratia silu aj najlepšie náboženské cvičenia.

Akú cenu má ešte napríklad cvičenie zdržiavať sa v prítomnosti božej, ak myšlienka „Tu je Boh“, má len ten mizerný obsah, ktorý slovu „Boh“ dáva tlčhuba, čo pri každej vhodnej aj nevhodnej príležitosti volá: „Ach, Bože! Ach, Bože!“ Hore sme povedali, že svätý Ignác odporúča vo všetkých veciach vidieť Boha. Prirodzene, svätec to nemyslel v panteistickom smysle; teda nie: „Tieto veci sú Bohom“, ale „... stoja vo vzťahu k Bohu“. Jeho prax, od ktorej si pre rozvoj života modlitby mnoho sľuboval, bola: „Za všetkým vidieť Boha.“ Ale zaiste len vtedy, keď za stvoreniami nebudeme vidieť len bledú tóňu, lež keď sa nám za nimi vynorí živý Boh v celej svojej veľkosti a velebnosti. Musíme sa teda starať, aby sa pojem Boha stal našim plným životným zážitkom, teda aj s tými črtami, ktoré budia cit. Tento úsek nášho dielka chce podať skromný, príhodný návod. Čitateľ musí sa usilovať, aby sa sám dostal ešte vyššie, než ho tento návod zavedie.

Pomerne ľahko si môžeme veľmi živo predstaviť všetko prevyšujúcu moc Boha. Predstavme si veľkosť našej zeme. Jej najväčšie horstvo Himalája vystupuje nad 8.000 m. (Je asi 50 ráz také veľké ako veža dómu v Kolíne.) Zdalo by sa, že taký nesmierny výbežok porušuje guľový tvar zeme. Áno, keby táto guľa nebola taká nepredstaviteľne veľká! Ale keď si ju predstavíme ako zemeguľu s priemerom jedného metra a vrchy na ňom ako reliéfy, tak Himalája nie je väčšia ako zrnko piesku, ktoré nemôže porušiť geometrický tvar gule. Ako príšerne veľká musí byť

zemeguľa! Ale teraz slnko! Prenesme v duchu ozrutnú veľkosť zeme do stredu slnečnej gule. Soberme aj mesiac a vzdiaľme ho od zeme dva razy tak ďaleko, ako je teraz. Keby takto vzdialený obiehal okolo zeme, práve by sa ešte len dotýkal vonkajšieho okraja slnka. To je slnko! A potom vôbec celá slnečná sústava, slnko so svojimi planétami! A takýchto slnečných sústav podľa astronomického odhadu je dvaatridsaťmiliónov. Aký musí byť teda ten, čo ich všetky stvoril, Boh! Už veľkosť vonkajšieho sveta môže človeku nahnáť hrôzu. Mnohé vidiecke deti, ktoré sa dostanú prvý raz do veľkého mesta, rýchle bežia pozdĺž radu domov, lebo ich strašia veľké múry. Aký pocit by sa vzbudil v človekovi, ktorý by čo len málo vnikol do úžasnej veľkosti Stvoriteľovej! Aspoň trochu to naznačuje Abrahám, keď hovorí Bohu: „Keď som raz začal, hovoríť budem (ďalej) ku svojmu Pánovi, hoci som prach a popol.“²

Alebo pozrime sa na veci najmenšie z o všetkého, ktoré nie sú už viditeľné ani mikroskopom, na posledné složky hmoty, atomy. Fyzici ich dneska porovnávajú so slnečnými sústavami: V strede je kladne elektrický nabité jadro (pozitrón), okolo neho temer v nepochopiteľnej rýchlosti obieha negatívne nabitý elektrón (negatrón). Počet obehov tohto elektrónu udáva sa na tisíc biliónov za sekundu. Keby sa totižto človeku podarilo vyslobodiť a podrobiť si do služby tu pôsobiace obrovské sily, celkom by sa premenila tvár zeme a celej ľudskej činnosti. Naozaj! Nebesá rozhlasujú slávu Večného. „Benedicite omnia opera Domini Domino!“ „Že som raz začal, hovoríť budem (ďalej) ku svojmu Pánovi, hoci som prach a popol.“

Rudolf Otto, protestantský náboženský bádateľ, vo svojej knihe „Das Heilige“³ sleduje

² Mojž. 1. 18. 27.

³ Porovnaj spisovateľov článok „Zur Psychologie der Begriffe“ vo Phil. Jahrbuch 1919.

citové reakcie, ktoré vo veriacom človekovi vo všetkých náboženstvách budí viera v Boha. Najprv spomína „pocit tvora“, pocit závislej stvorenej bytosti, ktorý v ľuďoch vyvoláva nadvládu Boha: „Das Numinose“, ako sa on sám vyjadruje; pocit, ktorý nachádza priamo klasický výraz už v uvedených slovách Abrahámových v rozhovore s Bohom o osude Sodomy.

Ľuďom najbližší „numinózny“ cit menuje Otto „Mysterium tremendum“. Je to pocit tiesnivého ohromujúceho tajomstva, ktorý sa zmocňuje človeka pri stretnutí s nadprirodzenom. To sa musí naozaj len prežiť, aby človek vedel, čo niečo takého znamená! Ako človeku bežia po chrbáte zimomriavky, keď mu za jasného dňa v zatvorenej izbe, do ktorej nikto nemal prístup, zmiznú náhle so stola popísané hárky, a človek nemôže nikoho obviňovať, iba ak nejaké neviditeľné bytosti. „Čo sa to tu robí? Ako si ešte mám izbu chrániť?“ Svätý Peter asi zažil niečo z tejto úzkosti, keď po zázračnom bohatom love rýb hovoril Ježišovi: „Pane, odíď odo mňa, lebo ja som človek hriešny!“ Keď sa toto nejasné, ešte tiesniace a ohromujúce tajomstvo premení vo vedomie prítomnosti veľkého Boha, Stvoriteľa všetkých vecí, tu dostaneme „Mysterium tremendum“. Trasenie sa pred Bohom nemá byť príliš ďaleko od našej idey Boha; veď aj sama Cirkev hovorí v liturgii: „Tremunt potestates“ (trasú sa Mocnosti). Až chóru „Mocností“, tým prečistým a premocným duchom, dáva za úlohu, triasť sa pred majestátom Boha. Miernejšie, ale neporovnateľne pravdivo vyjadruje svätú bojzlosť pred Bohom v troch stručných veršoch protestantský básnik Terstegen:

„Boh je tu prítomný —
nech všetko stíchne v nás
a kloní nech sa mu hlboko, oddane.“

Starý zákon nám na mnohých miestach po-
dáva zprávu o svojom Bohu, že vzbĺkol hnevom.
„Zahorí a záhadne sa prejaví, ako skrytá prí-
rodná sila, lepšie povedané, ako sršiaci elek-
trina, ktorá sa vybije na tom, kto sa jej pri-
blíži” (Otto). Nebola to asi najhlbšia nábožen-
skosť, čo zo žiarlivého Boha, ktorý je pustošiacim
ohňom, utvorila „dobrého Pána Boha”. Ale
Michelangelovi — a to bol Bohom obdarený
umelec — nebol cudzí tento spôsob predstavo-
vania si Boha! V Sixtinskej kaplnke na svojom
„Poslednom súde” predstavuje nám Sudcu ako
zúriaceho triumfátora, blčiaceho hnevom, takže
strach odzrkadľuje sa aj v postave Matky Bo-
žej a svätého Jána. *Mysterium tremendum!*
Mysterium značí tu predovšetkým to „celkom
iné”, to tajné „božské”, pred čím nevieme nájsť
ani vhodnú hlásku. Na ilustrovanie tohto citu
cituje Otto hymnus na „Boží majestát” od
E. Langa:

Chór anjelov sa chveje pred tebou,
zrak i tvár si klonia v zem —
tak strašnú tvár máš, Bože veľký!
Ich piesne znejú v diale...
Jak hrôzou skrehne v nemote
vše tvorstvo Tvojou pred tvárou,
čo celý vesmír tajnou plní žiarou.
Svet celý, jak ho vidím,
ó, Duchu nepremenný,
je obraz, ktorým zahalil si svoju tvár...

Tvoju chválu neprestajne hlása
cherubov a serafínov chór
a pred Tebou hlboko sa kloní
šedých starcov úcty hodný sbor.

Je tvojou všetka sila, moc i sláva,
je tvojou ríša prenesmierna,
je tvojím svätostan i nedostupný,
čo hrôzou chviem sa bránou pred jeho.
Ty Majestát máš nevýslovný,
čo vyšší je než všetky Kozmu divy —

keď Serafi Ti „Svätý, Svätý, Svätý“

[s hrôzou pejú —

to hlas je ich i náš hlas opravdivý.

Netreba sa báť, že ohľad na *Mysterium tremendum* svedie k jansenistickému pomeru voči Bohu. Táto pomerne tvrdá myšlienka zodpovedá celkom duchu svätej Cirkvi, ktorá nám na nedeľu Božieho tela dáva sa modliť: „*Sancti nominis tui, Domine, timorem pariter et amorem fac nos habere perpetuum: quia numquam gubernatione destituis, quos in soliditate tuae dilectionis instituis.*” („Pane, daj nám súčasne trvalý strach pred svojím svätým menom i lásku k nemu, lebo ty nenechávaš bez svojho riadenia tých, ktorých vyučuješ v pravej svojej láske.”) Teda ozajstná láska k Bohu vyžaduje takéto silné uplatnenie kladných aj záporných citov.

„*Fascinosum*”. Tak sa zdá, ako by sa tieto záporné city voči Bohu nesrovnávaly s otcovskou láskou, ktorú nám v Bohu odkryl Spasiteľ. S láskou Otca, ktorý je ešte lepší ako pozemskí otcovia, ktorý veľmi dobre vie o všetkom, čo potrebujeme. Tu je nám vodcom svätý Augustín so svojimi slovami: „*Et inhorresco et inardescō. Inhorresco in quantum dissimilis ei sum. Inardescō, in quantum similis ei sum,*” („Aj hrôza sa ma zmocňuje aj veľká láska. Hrôza, nakoľko sa mu nepodobám, láska, lebo som mu podobný.”) Že on je niečo „celkom iné”, to nás zastrešuje, ale príbuznosť s Bohom nás priťahuje. Božské „*Mysterium...*” podľa jeho kladnej skutočnosti, človek vie prežiť ako neveriteľné oblaženie, ale predsa zas tak, že nie je možné povedať, v čom vlastne to šťastie spočíva. Ani oko nevidelo, ani ucho nepočulo a nevniklo do nijakého ľudského srdca. — Kto by nepočul úžasný, tajomný zvuk týchto slov a nevycítil z nich čosi dionýzsky opojného: Sú veľmi zaujímavé a poučné aj preto, že sú to slová, v ktorých by cit chcel vyjadriť svoje

najvyššie napätie — a myseľ tu musí siahať za samými negáciami”.¹

Jasnou rečou rozprávajú mystici. Uvedieme najprv pseudomystické svedectvo¹ od Jamesa (Varieties of Religious Experience): „V tej chvíli cítil som iba nevýslovnú radosť a rozkoš. Nie je možné dokonale opísať túto chvíľu. Bolo to ako hra veľkého orchestra, akoby sa všetky jednotlivé tóny slialy v jediný súzvuk, ktorý v poslucháčovi vyvoláva len pocit, akoby jeho duša bola nesená do výšav a mala sa roztrhať od úžasnej radosti.”

„Ó, keby som vám mohla povedať, čo cíti srdce, ako vo vnútri horí a sa stravuje! Nenačádzam vôbec slov, aby som to mohla vyjadriť. Povedať môžem iba toľko: Keby len kvapka z toho, čo cítim, padla do pekla, hneď by sa peklo premenilo na raj.” Slová svätej Kataríny z Janova.

A predsa tí istí mystici používajú strašné slová o „Mysterium tremendum” v Bohu.

„V týchto nepochopiteľných horstvách náboženského »kde« je hravá priepastnosť, ktorú všetci čisti duchovia môžu cítiť... A to je tá bezdná hlboká priepasť pre všetky stvorenia,... tu zomiera duch, ale všežije (allegend) ďalej v divoch Boha” (Henrich Suso. „Ó, beda, tvoja rozhnevaná tvár je taká hrozná. Tvoje hnevliivé odvrátenie sa je tak hrozne neznesiteľné. Beda mi! A tvoje nepriateľské slová sú tak hrozne ohnivú, že prerážajú srdce i dušu.” Ján z Kríža hovorí: „Vtedy (v mystickom nazeraní na Boha), smysly človeka i jeho duch — ako by na nich ležala nesmierna tmavá ľarcha — tak trpia a v smrteľnej úzkosti sa trasú, že by si duša volila i smrť ako úľavu a občerstvenie...; potom ju Boh natoľko zničí, rozdrví a pohrúži do takej hlbokéj temnoty, že cíti, ako sa rozpadá a ako — pre svoju úbohosť — sa blíži

¹ Otto 27.

k zničeniu ukrutným zomieraním ducha. Je to niečo podobného, ako by človeka divá zver prehltila a vo svojom temnom žalúdku stravovala.”

Myšlienka na Boha, vyjadrená rečou „Malých prorokov”.

V tomto odseku nechceme podať filologickú rozpravu o reči „Malých prorokov”. Chceme len na niektorých vybraných príkladoch ukázať, ako oni vo svojej názornej a citom preplnenej reči vyjadrujú svoje myšlienky o „kráľovi hroznej vznešenosti” (Rex tremendae majestatis v Dies irae). Boží majestát: Amos: „A Pán Boh zástupov dotkne sa zeme a hneď uvädne; a všetci jej obyvatelia budú smútiť a každý sa zdvihne ako rieka a odtečie ako potok egyptský...⁵ Ktorý vystavil na nebo svoj trón a na zemi založil svoj sväzok, on volá vody morskej a vylieva ich na povrch zeme; Pán je jeho meno.⁶ Micheáš: „Pán... šliapať bude po výsostiach zemskej a rozprášia sa hory pod ním; a doliny roztrhnú sa ako vosk pred ohňom a ako vody, majúce spád dolu.”⁷ Nahum: „Boh horlivý a pomstiteľ je Pán na nepriateľoch svojich a hnevá sa na protivníkov svojich... Pán (prichodí) v búrke a víchre a oblak je pod jeho nohami. Dohovára moru a vysušuje ho. Hory sa trasú pred ním a pahorky pustnú; a zem sa trasie pred tvárou jeho i okruh a všetci jeho obyvatelia. Kto obstojí pred jeho hnevom?”⁸ Ozeáš: „Na nich vylejem hnev svoj ako vodu...⁹ Za Pánom budú chodiť, ručiat bude ako lev; áno, on bude ručať a synovia mora budú sa báť...¹⁰ A ja budem ako levice, ako leopard na ceste do Asýrska. Prepadne ich ako medvedica, ktorej mláďatá pobrali, a roztrhám ich vnútornosti, ich pečeň a strávim ich tam ako lev; divá zver ich roztrhá.”¹¹

⁵ 9, 5.

⁶ Tamtiež 6.

⁷ 1, 3 an.

⁸ 1, 2 an.

⁹ 5, 10.

¹⁰ Tamtiež 11, 10.

¹¹ Tamtiež 13, 7.

Predsa pre pokánie činiaceho Izraela je Boh i milosrdný. „Uzdravím ich rany, milovať ich budem dobrovoľne, lebo odvrátil sa od nich hnev môj. Budem ako rosa; Izrael rozkvitne ako Talia; a rozprestrie svoj koreň ako Libanon.”¹²

Ale jeho trestom nik neujde: „Ako keď muž uteká pred levom a stretne ho medveď, alebo prišiel by do domu a oprel sa rukou o stenu a uštipol by ho had.”¹³ Preložil Pavol Cvachov.

Kontemplácia či činnosť?

J. B. Chautard.

„Ako láska k Bohu sa prejavuje úkonmi vnútorného života, tak láska k bližnému prejavuje sa činnosťou vonkajšieho života. A keďže lásku k Bohu a lásku k bližnému nemôžeme odlúčiť, nemôžu byť ani tieto dve formy života jedna bez druhej,” jasne píše svätý Izidor. Činnosť a život vnútorný sa teda navzájom podporujú. A slávny jezuita Suarez hovorí: „Nemôžeme si predstaviť solidnú snahu po dokonalosti, ktorá by nejako nevplývala ako na činnosť, tak aj na kontempláciu.” Týmto P. Suarez vysvetľuje vlastne náuku svätého Tomáša: „Kto je povolaný k činnému životu, neprávom by sa domnieval, že sa tým od vnútorného života dišpenzoval. Vonkajšia činnosť je len prídavok a nijako nezmenšuje potreby vnútorného života. Vnútorný život a vonkajšia činnosť nielen že sa nevyklučujú, ale jedno druhé predpokladá. Navzájom sa prenikajú a zdokonaľujú. A ak sa má dať niečomu prednosť, musí sa dať životu vnútornému, ktorý je dokonalejší a potrebnejší.”

Aby činnosť bola požehnaná, potrebuje kontempláciu. Keď kontemplácia dosiahla určitý stupeň intenzity, pôsobí činnosť zo svojho pre-

¹² Ozeáš 14. 5.

¹³ Amos 5, 19.

bytku. Kontempláciou môže duša čerpať milosti priamo z presvätého Srdca Ježišovho, ktoré má potom činnosťou rozdávať dušiam. Tak činnosť a vnútorný život pomáhajú svätcom k tomu, že ich život je podivne jednotný a prenikajú ich duše dokonalým súladom. Svätý Bernard bol jedným z najvnútornejších a spolu aj z najčinnejších mužov svojho veku.

Bohužiaľ, človek veľmi často rozlučuje to, čo Boh spojil. Je veľmi málo duší, ktoré dokonale spájajú vnútorný život s vonkajšou činnosťou. Treba totiž k tomuto spojeniu určitých pravidiel opatrnosti, ktoré duša obyčajne zanedbáva.

Hneď na začiatku obetujme všetku svoju prácu Bohu a pri práci obnovujme často svätými myšlienkami a vrúcnyimi vzdychmi svoj úmysel. Inak sa udržujeme v pokoji a ovládajme sa. Niekedy sa môže nahromadiť toľko práce, že jej musíme venovať všetky sily. Azda sme preto na dlhší čas bez slastného spojenia s Bohom. No spojenie tým netrpí, kým ho vôľa nepreruší.

Ak je tento stav prechodný, podvoľme sa mu veľkodušne. Ak však trvá ďalej, musíme ho znášať trpezlivo, so strachom a s obavou, aby sme naň nenavykli. Človek je slabý, nestály. Ak trochu zanedbá duchovný život, čoskoro stratí v duchovných veciach záľubu. Pre vonkajší život ho prestane tešiť život vnútorný. No ak ani pri rušnej činnosti nestratíme záľubu vo vnútornom živote, nestratíme ani zásluhu vnútorného života, ktorý sme museli obetovať. Inými slovami: takáto apoštolská duša krásne a užitočne spája život vnútorný s činnosťou.

Svätý Tomáš shrňa podivne túto náuku slovami: „Rozjímavý život je sám v sebe záslužnejší ako život činný, predsa však si môže niekto získať viac zásluh činnosťou, keď sa napr. z prekypujúcej lásky k Bohu, na česť a slávu

božiu, aby vyplnil vôľu božiu, zrieka na nejaký čas radosti vnútornej modlitby." Povšimnime si podmienky, ktoré uvádza svätý učiteľ, aby sa činnosť stala záslužnejšou ako vnútorný život. Vnútornou silou, ktorá ženie dušu k činnosti, je plnosť lásky, prekypujúcej lásky. Je to pre dušu obeta, zrieka sa radosti vnútornej modlitby. A koľko veľmi činných duší je zaviazaných vďakou tejto svätej, trpezlivo znášanej túžbe po svätostánku, tomuto skoro ustavičnému duchovnému prijímaniu. Vďačnosťou sú povinné za to, že ich činnosť bola plodná, i za to, že ich duša činnosťou neutrpepla, ale pokračovala v čnosti.

Akéže sú výhody tohto spojenia? Svätý Tomáš píše: „V spojení života vnútorného s činnosťou záleží pravý apoštolát, hlavné dielo kresťanstva." Apoštolát predpokladá duše, ktoré sú schopné, aby sa daly strhnúť myšlienkou, aby sa obetovaly za víťazstvo zásady. Ak sa vnútorným duchom stáva uskutočnenie tohto ideálu nadprirodzeným, ak naša horlivosť je vo svojom ciele, zdroji, vo svojich prostriedkoch oživovaná duchom Krista, potom máme život najdokonalejší, život v celej jeho plnosti, lebo bohovenci mu dávajú prednosť pred čistou kontempláciou.

Apoštolát muža modlitby znamená božské poslanie, horlivosť pre duše, prehojné ovocie obrátení. Je to vzpruha viery, aby sa šírila spása. Apoštolát svätca je siatba. Vznešenosť takého apoštolátu je v tom, že apoštol pracuje na spáse bližného bez toho, že by sám utrpel: *Sublimatur ad hoc ut aliis provideat*. Vlievať božské pravdy do ľudských srdiec. Nie je to úloha hodná anjelov?

O pravde rozjímať je dobre, no pravdu šíriť je lepšie. Svetlo vyžiarovať je viac ako svetlo iba prijímať. Kontempláciou sa duša živí, apoštolátom sa dáva iným. A zdrojom takého ideálneho života je modlitba. Odsudzuje sa ameri-

kanizmus, kde sa vnútorný život dusí činnosťou. Krásne slová P. Matúša Crawleya, apoštola in-tronizácie božského Srdca v rodinách, presne vyjadrujú ducha Cirkvi: „Apoštol je kalichom, naplneným až po okraj životom Ježiša Krista, ktorého nadbytok preteká na duše.”

Toto spojenie horlivého apoštolátu a najvyšších výšin kontemplácie splodilo najväčších svätcov: svätého Bernarda, Dominika, Františka z Assisi, Františka Xaviera, Filipa z Néry, Alfonza... U všetkých sa javí hlboký vnútorný život aj veľký zdar v apoštoláte.

Vnútorný a činný život! Svätosť v činnosti! Spojenie mocné, spojenie plodné! Aké zázraky obrátenia pôsobíte! O Bože, daj svojej Cirkvi mnoho apoštolov, ale vzbud' v ich srdciach, ktoré horia túžbou po obeti, páľčivý smäd po vnútornom živote! Daj svojim pracovníkom kontemplatívnu činnosť a činnú kontempláciu a tvoje dielo bude dokonané! Tvoji robotníci vo vínici dosiahnu všetky víťazstvá, ktoré si im prisľúbil prv, ako si slávne vstúpil na nebesá!

Preložil Ján Z a b k a.

Na 85. výročie lurdských zjavení.

Univ. prof. Dr. Juraj Šimalčík.

1.

O zázraku.

Zázrak! Koľko ráz počujeme toto slovo, užívame ho, a neuvedomujeme si jeho pravý význam. Mnohým je potrachom, iným zasa mohutnou silou a najväčším dôkazom pravdy.

Celá stavba kresťanského náboženstva stojí na pravých zázrakoch. Nimi dokazuje svoj božský pôvod. Preto všetci odporcovia kresťanstva ako zjaveného (pozitívneho) náboženstva neprestajne napádali a napádajú pravé zázraky.

Celý boj kresťanstva s protivníkmi tu sa sústreďuje a tu sa aj rozhodne. Veď moderný racionalizmus nie je vlastne nič iné ako zapieranie pravých zázrakov, lebo tým zapiera aj celú budovu, ktorá na nich stojí, totižto zjavené náboženstvo.

Veď čo hlása pravý zázrak? Že učenie, pre ktoré sa zázraky dejú, je priamo od Boha; preto ho človek bezpodmienečne musí prijať a podľa neho zariadiť celý svoj život. Kde je teda pravý zázrak, tam je aj pravé božské učenie. Ináč ani nemôže byť. Výstižne hovorí o tom svätý Tomáš Akvinský: „Nemôže sa stať, žeby niekto, kto hlása falošnú náuku, mohol uskutočniť pravý zázrak. Lebo zázrak len božskou silou možno vykonať, a tak Boh by bol svedkom nepravdy. A to je nemožné.”¹ A zasa naopak, kde je pravý zázrak, tam je aj pravé učenie Boha. Že zázrak je možný, vyplýva z pravého a čistého pojmu, ktorý má mať človek o Bohu. Zdôrazňujeme, že z pravého a čistého pojmu, lebo kto nemá takýto pojem o Bohu, — ako napríklad monizmus, deizmus, panteizmus a racionalizmus, — nemôže pripustiť pravý zázrak. Načim tento pojem o Bohu v pravom smysle vyjadríť, čo je možné už svetlom číreho ľudského rozumu.

Ďalej, logická zásada je, že čo sa stalo, je aj možné, ináč by sa to nebolo stalo. Veď celé vieroučné dokazovanie zázraku zakladá sa na skutočnosti, že sväté Písmo hovorí o skutočných a pravých zázrakoch. Už Starý zákon nám jasne dokazuje, že Bohom poslané osoby konaly zázraky. A Nový zákon, najmä Evanjeliá a Skutky apoštolské, sú plné zázrakov, ktoré robil Kristus Pán a apoštoli. A Cirkev Kristova stále sa odvoláva na tieto zázračné udalosti ako na základné piliere božského zjavenia a spolu svojho božského pôvodu a poslania.

¹ Quodlib. II, 6 ad 4; Suma teol. II—II, ot. 178, čl. 1. a 2.; III, ot. 55, čl. 5. Contra Gent. III, 155.

Zázrak je teda veľká vec! Omráči každého, či ho prijíma alebo nie. Prečo? Lebo o zázraku môžeme sa aj fyzicky presvedčiť a poznať, že pôvodca zázraku je sám Boh, ktorý zázrakom nás chce o niečom poučiť. Teda zázrak sa uskutočňuje v prirodzenej oblasti a je možný. Lebo sú zákony, ktoré podliehajú len božej všemohúcnosti. Tieto nijako nespádajú do poradia hodnosti so zákonmi metafyziky (logiky, matematiky a morálky), ktoré sú večné a nezmeniteľné, lebo vyplývajú zo samej večnej a nezmeniteľnej podstaty Božej. Takzvané „zákony“ prírody sú však — opakujeme — celkom iného rázu. Tu je možná výnimka bez toho, že by bol narušený absolútny svet metafyzický. Práve tak, ako zákonodarca môže urobiť isté výnimky, to jest oslobenia zpod všeobecného zákona, ktorý vydal, keď chce dosiahnuť určitý cieľ; len duch zákonodarstva musí byť zachovaný, ktorý je stály a nezmeniteľný, to jest požiadavka spravodlivosti (*iustitia legalis*).

Pri takomto správnom osvetlení zázraku nemožno namietat ani to, čo ináč odporcovia s veľkou záľubou radi namietajú, že zázrak vraj stojí v protive s poriadkom prírody. Zasa len správny pojem o Bohu musíme mať pred očami. Stačí, keď sa odvoláme na najväčšieho učenca-teologa o Bohu svätého Tomáša Akvinského, ktorý tak krásne hovorí: „Boh nerobí nič proti poriadku prírody nestálou premenlivou vôľou; veď už od večnosti vedel a chcel urobiť to, čo uskutočnil v čase. Teda tak zariadil celý beh prírody, že svojim večným usnesením vopred ustálil už aj to, čo občas mimo poriadku prírody chcel uskutočniť.“² Slovom Anjelský učiteľ hlása pravdu, že aj zázrak je už vopred uložený do večného a nezmeniteľného božského plánu. Aj keď teda zázrak zdanlivo by sa protivil poriadku prírody,

² Thom. Pot. 6. 1 ad 6.

no rozhodne sa neprotiví poriadku božiemu. Alebo ako Jean Paul výstižne poznamenáva: „Čo je zázrakom na zemi, to je zákonom na nebi.“³

No iná otázka je, či zázraky môžeme aj poznať. Dogmatická veda v tom ohľade je už dôkladne spracovaná. U nás, na Slovensku — okrem iných — Dr. A. Spesz vo svojom odbornom diele: „Okultizmus a zázrak“ píše: „Katolícka teológia a viera odpovedá, že aspoň v niektorých prípadoch určite možno zázrak poznať, hoci zasa v niektorých prípadoch veľmi ťažko ho určiť, a vtedy je lepšie nevypovedať úsudok. Poznateľnosť zázraku totižto dokazuje ponajprv okolnosť, že keď Boh chce človeku niečo oznámiť, použije na to aj vhodný prostriedok, a zázrak je tu jediným mostom od človeka k Bohu.“⁴

Nie je naším cieľom teraz púšťať sa do drobnej rozpravy o poznateľnosti zázraku z rozličných, najmä filozofických hľadísk. Veď sme už spomenuli, že zo správneho pojmu o jestvovaní a podstate osobného Boha zázrak vyplýva celkom logicky. Ani nejdeme podvracať rozličné námietky odporcov práve s tohto hľadiska (Hume, Strauss, Renan). Lebo títo a im podobní ponímajú Boha, jeho podstatu a vlastnosti celkom mylne. A takto aj „zázrak“, ako ho oni ponímajú, je tiež mylný, nesprávny.

Chceme však zdôrazniť to najhlavnejšie. Že zázrak — už akýkoľvek mylný pojem by mal niekto o Bohu a akokoľvek by sa vzpieral poznať pravý zázrak — môžeme určite poznať už podľa samej jeho povahy, keďže zázrak — ako vieme — je zjav, ktorý ľudské smysly pobadajú, zjav, ktorý prevyšuje všetky sily prírody.

Nepomôže tu nič ani najnovšia náuka o takzvaných skrytých zjavoch prírody (okultiz-

³ Schütz, Dogmatika I, Pešť 1937, str. 70.

⁴ Spesz: Okultizmus a zázrak, Trnava 1932, str. 122.

mus), ku ktorej sa moderní nepriatelia zázrakov najnovšie veľmi radi utiekajú. Lebo hoci okultizmus môže mať a v istých prípadoch aj naozaj má isté podivné zjavy, no rozhodne nie pravé zázraky. Dr. Jozef Trikáľ, univ. prof. v Pešti, vo svojej knižke: „Okultizmus vo svetle filozofie“⁵ jasne dokazuje, že okultizmus s pravým zázrakom nemá naskrze nič spoločného. Tam sa dočítame, že skryté čiže okultistické zjavy, ktoré sa občas vyskytujú, nie sú ničím iným, ako rozvinutím (istým vypestovaným spôsobom) prírodných síl, driemajúcich v duši človeka; kým naopak pravý zázrak svojou povahou poukazuje na priamy zásah všmohúceho Boha. A táto povaha zázraku má rozličné stupne ako každá vec a udalosť v prírode. Odhliadnuc od iných stupňov, chceme poukázať len na najväčší z nich. Čo to má byť? Nič iné ako poukázanie na to, že keď v niektorej udalosti bezpečne zistíme, že niečo vzniklo, sa pridalo, čo tam predtým nebolo, tak to voľačo nového, to plus, nemohlo vzniknúť z prírody. Lebo nič, ani príroda nemôže dať, čo nemá. Keď teda nejaká udalosť ukazuje nové stvorenie, ako napr. rozmnoženie niekoľko chlebíkov na viac tisíc, tak povaha takejto udalosti zrejme dokazuje, že tu príroda sama bola bezmocná (lebo päť chlebíkov neobsahuje v sebe aj viac tisíc podobných chlebíkov), ale že tu priamo a bezprostredne účinkoval sám Tvorca prírody, všemohúci Boh ako tvoriaca príčina. Lebo podľa základnej filozofickej zásady každá vec a udalosť vyžaduje dostatočnú príčinu (principium rationis sufficientis). Príroda však nevie a nemôže nič utvoriť, čo v nej niet, to jest stvoriť. Zákon o zachovaní hmoty (Levoisier) a energie (R. Mayer) to nepodvratne dokázal, čo je, môžeme povedať, skoro najväčším objavom v prírodovede.

⁵ Trikáľ: Okultizmus vo svetle filozofie, Pešť 1931.

A týmto sú úplne odbavení aj tí odporcovia zázrakov, ktorí práve preto nechcú prijať zázrak, lebo vraj nevieme, dokiaľ siahajú pôsobivé prírodné sily. No to netreba pri zistení zázraku. Veď práve o tom hovoríme, že stačí nám vedieť len to, dokiaľ nesiahajú otázne sily prírody. A práve vyššie sme zdôrazňovali, že príroda nemôže dať to, čo nemá, nemôže nič stvoriť, to jest priviesť niečo z ničoty do jestvovania. Metafyzicky je totiž isté a nepodvratiteľné, že stvoriť môže jedine Boh. Stvorenie totiž predpokladá nekonečnú moc a silu. Veď vyvolá celú podstatu, nielen podobu (formu) — ako ľudskí umelci — ale i látku (materiú). A to znamená stvoriť z ničoho, to jest utvoriť niečo, čo vôbec nebolo. Medzi nebytím a bytím rozprestiera sa však nekonečná priepasť, ktorú zrejme tiež len nekonečná príčina môže presklepiť. A to je Boh. Stvoriť niečo je teda navonok najväčší čin, vyplývajúci podstatne z neobmedzenej moci. Kto vie stvoriť niečo, i čo by to bolo akokoľvek malúčké, ten vie ľubovoľne hocičo stvoriť, i to najväčšie.

A táto neobmedzená čiže nekonečná stvoriťeľská moc nemôže sa ani preniesť na druhého. Nemôže sa uskutočniť cestou prostriedku, nástroja. Lebo veď prostriedok má len tú úlohu, aby už jestvujúcu látku pripravil na prijatie činnosti hlavnej príčiny. Stvorenie však — ako sme vyššie spomenuli — nesmeruje na už jestvujúcu látku (materiú), aby jej dalo len nejakú podobu (formu), ale i samú látku vyvolá. Nieto tu teda látky, okolo ktorej (materia circa quam) by sa točila otázna činnosť. Sprostredkovacia príčina len prevezme od hlavnej príčiny danú činnosť a ďalej odvádza k látke, ktorú podľa úmyslu hlavnej príčiny má pretvoriť. Ale konečné čiže obmedzené stvorenie ako také je vonkoncom nesúce na to, aby prevzalo a odvádzalo nekonečnú moc stvorenia! Do obme-

dzenej nádržky nemôžeme preliať nekonečné more.

Túto neobmedzenú a neprevediteľnú moc stvorenia božieho krásne a dôkladne rozvíňa na rozličných miestach svojich diel Anjelský učiteľ svätý Tomáš Akvinský, pričom sa ukazuje ozajstným veľduchom sveta.⁹

Pri tomto poznamenávame ešte len toľko, že od sprostredkovacej príčiny (*causa instrumentalis*) treba presne rozoznať takzvanú príležitostnú príčinu (*causa occasionalis*). Kým prvá, ako sme videli, je vonkoncom neprevediteľná pri stvorení alebo pri zázrakoch takého rázu, pri ktorých sa javí nové stvorenie, zatiaľ druhá celkom pekne môže slúžiť a občas aj slúži v rukách božích ako príležitosť k uskutočňovaniu zázrakov. Myslíme tu totiž na Bohom poslané osoby, ktoré z božej moci robily zázraky. Takí boli proroci Starého — a apoštoli Nového zákona, okrem Ježiša Krista, ktorý z vlastnej moci a sily robil aj najväčšie, nové stvorenie, vyžadujúce zázraky, keďže Ježiš Kristus bol a je Boh v ľudskej podobe. V takýchto prípadoch Stvoriteľom bol aj tu jedine Boh, ľudské osoby boli len príležitostnou príčinou, čo znamená len mravné spolupôsobenie.

A takáto udalosť, ktorá po dôkladnom skúmaní poukazuje na nové stvorenie, je zázrak najvyššieho stupňa, stojaci svojou podstatou nad celou prírodou. A takýto zázrak, aj keby sa len raz prihodil, stal by sa hneď skúšobným znakom (kritériom) božského poslania tej-ktorej osoby a pravdivosti zjavenia božieho. Lebo, ako sme to vyššie rozoberali, dokazovacia sila takého zázraku vyplýva z jeho povahy (nové stvorenie) a odvoláva sa na najvšeobecnejšie zásady logického a metafyzického poznávania v človekovi. Preto zázrak je nad všetky časy. Nie je viazaný k nijakým pokrokom alebo prí-

⁹ Thom. I, 45, 5. Gen. II, 20, 21; Pot. 3, 4.

dom rozličných dôb práve tak, ako logika a metafyzika. Preto na jeho poznanie ani netreba vždy dobre vycvičeného rozumu. Lebo na poznanie toho, že voľačo teraz jestvuje, čo predtým nebolo, stačí aj obyčajný prirodzený (teda neškolený) ľudský rozum. Veď všeobecné zásady logiky a metafyziky aj v takomto rozume sa uplatňujú, i keď patričný nemá o tom vedeckého vedomia. Ide tu len o zistenie skutkovej podstaty faktu a nie o príčinu. Podobne robí aj veda. Jej úlohou je zistiť, či patričný úkaz sa naozaj stal a či sa dá prirodzene vysvetliť. Keď obidvoje zistí kladne, jej úloha, ktorá — ako vidno — je len záporná, je skončená. Či ide teraz o zázrak, to jest ako o kritérium zjavenia božieho, o tom môže sa vysloviť jedine Cirkev, keďže ona dostala toto zjavenie, ona ho stráži a vysvetľuje. A dostala to od samého Ježiša Krista a apoštolov, ktorí svoje poslanie tiež zázrakmi dokázali. Hlavné Ježiš Kristus svojim zmŕtvychvstaním. Preto zázračný úkaz nikdy nie je osihotený, ale súvisí s istým učením a poslaním. Preto je to vec vždy vážna, bijúca do očí už na prvý pohľad. Preto Cirkev občas celému svetu pripomína nezmeniteľnú pravdu, ktorú jej Pán Boh sveril. Snem vatikánsky napr. vyhlásil: „Je vyobcovaný, kto by tvrdil, že zázraky vôbec sa nemôžu stať, a preto všetky vypravovanie o nich, ešte aj vo svätom Písme obsiahnuté, treba zadeliť medzi rozprávky a bajky (mýty); alebo že zázraky istotne nikdy nemôžeme poznať a nimi božský pôvod kresťanského náboženstva pravidelne dokázať.“⁷ To vyhlásila Cirkev ako najvyšší neomylný úrad učiteľský vo veciach viery a mravov a čo s týmto úzko súvisí.

Zázrak však je mimo dokazovania zjavenia božieho aj znakom a výsledkom svätosti Cirkvi. Keď sa teda v dejinách občas vysky-

⁷ Denz. 1813.

tujú zázračné úkazy, Cirkev, pravda, je na stráži, aby nič nenarušilo — ani v najmenšom základnú známku svätosti. Preto si podržuje posledný úsudok o zázraku.

Cirkev podľa sľubu svojho božského zakladateľa Ježiša Krista má trvať až po skončenie tohto hmotného, fyzického sveta. A prisľúbil aj to, že tak on ako aj Duch svätý stále budú účinkovať v tejto Cirkvi. Prisľúbil aj to, že pravé zázraky budú sa i naďalej diať v jeho Cirkvi. Veď u svätého Marka čítame, že všetkých tých, ktorí uveria v Ježiša Krista, „tieto znamenania budú nasledovať: v mojom mene budú vyhánaf diabolstvá, novými jazykmi hovoriť, hadov dvíhať a keď niečo smrtonosného vypijú, neuškodí im; na chorých budú ruky vkladaf, a títo budú sa dobre mať“.*

Božský sľub ustavične sa vyplňuje v Cirkvi. V každom veku boli, sú a budú pravé zázraky v jej lone ako neprestajné dôkazy jej božského pôvodu a poslania.

Najnovšie takéto ústredie zázračných úkazov je Lourdes (Lurdy). Jestvuje už osemdesiatpäť rokov (od r. 1858), kde sa osemnásť ráz zjavila Matka Božia, Nepoškvrnená Panna Mária teraz už za svätú vyhlásenej Bernadette Soubirousevej. A odvtedy dejú sa tam nesčíselné a veľké zázraky, zistené najsamprv najprísnejšou vedeckou kritikou a v mnohých prípadoch aj cirkevnou vrchnosťou za zázračné uznané. To presväté a slávne miesto nachádza sa síce v krajine Francúzska, ale svoje blahodarné účinky a milosti ako každá božská vec rozprestiera široko-daleko, na celý viditeľný svet. I tu sa dejú zázraky rozličného stupňa, väčšie a menšie, ale všetky sú zázračné.

V tejto študijnej rozprave chcem podrobne a prísnu vedeckou kritikou podať takýto zázrak a to z najväčších lurdských zázrakov, ktorý sa síce nestal v samotnom Lurde, ale v sú-

* Mk. 16, 17—18.

vislosti s ním v belgickom Flandersku; svojou veľkoleposťou omráčil a omračuje stále celý vedecký svet. Bolo to a je zázračné uzdravenie istého flámskeho robotníka Petra Ruddera z fažkej, viacročnej, lekársky a prírodovedecky vonkoncom nevyliciteľnej kostnej zlomeniny nohy. Vo svojej, už v druhom vydaní vyššej knihe: „Zázračný Lourdes“⁹ opisujem tiež túto udalosť, ale len nakrátko, stručne, nakoľko totiž v sústavnej rozprave o celkovom predmete je to možné, tu však obsírne, použitím všetkých možných vedeckých prameňov usilujem sa zázračný tento úkaz podať a osvetliť.

(Pokračovanie.)

⁹ Dr. Šimalčík: Zázračný Lourdes, Ban. Bystrica 1932, 298—307.

Mnohotvárna milosť božia.

Š. Náhalka-Michalica.

Milosť neruší pestrú rozličnosť prirodzených darov ľudí, ktorá má svoj pôvod a smysel — ako mnohoraká bohatosť stvorenia vôbec — v zobrazovaní nekonečnej dokonalosti božej.¹ Naopak! Povznáša, zveľaďuje, zapína do cieľovitosti vyššej, k nadprirodzenému cieľu. Preto sa vnútorný život Cirkvi, nakoľko je vo svojej podstate pôsobením milosti božej v ľuďoch, javí bohato diferencovaným. Povrchný pohľad by tu azda mohol vidieť neusporiadanú hromadu nesúvislých prvkov. No o nič takého nejde! Veľká rozličnosť činiteľov sa spája v organický súbor. Jednotlivé „protichodné“ sily nestoja vedľa seba a proti sebe ako extrémny, čo by sa navzájom vylučovali a zapierali. Sú v polarite. A póly sa nevyučujú, ale podmieňujú. Utvárajú zdravé napätie, vlastné každému živému ústrojenstvu.² A Cirkev je taká. Živé ústro-

¹ Suma teologická I, 47, 1.

² R. Guardini: Der Gegensatz, Versuche zu einer Philosophie des Lebendig-konkreten, Mainz 1925.

jenstvo, čo má jeden životný zdroj: Hlavu — Krista, jednu životnú silu: milosť.³

Tak sa javila tvár vnútorného života Cirkvi z cyklu prednášok o rozličných školách duchovného života, ktorý bol usporiadaný na podnet milánskej Katolíckej univerzity božského Srdca na Gregoriánskej univerzite v Ríme. Medzi 26. marcom a 6. aprílom t. r. v ôsmich konferenciách bola reč o asketike a mystike augustiniánov, karmelitánov, dominikánov, jezuitov, redemptoristov, školy kardinála de Bérulle, františkánov a benediktínov.

Duchovné dedičstvo veľkého hyponského biskupa živí rehoľu augustiniánov. V ich duchovnej výchove kladie sa dôraz na lásku, čo tak mohutne horela u svätého Augustína, na poníženosť a chudobu, chápanú ako osloboditeľku od prekážok na ceste k Bohu.

Na duchovné poklady Karmelu poukázal P. Gabriel, známy redaktor časopisu Vita carmelitana. Duše, ktoré sa radikálne zbavily podľa vzrou a náuky svätej Terézie z Avilly a svätého Jána od Kríža všetkého, čo neslúži nadprirodzenej láske, spejú najkratšou cestou, povestným „nada — nič“, do božej dôvernosti. Dôvernosť s Bohom v láske, to je duchovný Karmel.

„Kto viacej poznáva, viacej miluje; kto viacej miluje, viacej dostáva.“ Tento výrok svätej Kataríny zo Sieny charakterizuje duchovný život rehoľnej rodiny, ktorá dala Cirkvi svätého Tomáša. Dôraz na primát poznania — v duchovnom živote kontemplácia — nevyklučuje však praktický apoštolát. Dominikán je apoštol, bojovný apoštol, ale apoštol kontemplujúci. Dôraz mariánsky patrí tiež k základným svojráznym znakom tejto školy.

Formácia vhodných nástrojov apoštolátu na tých miestach, kde to najviac treba, deje sa

³ Ján 15, 1—11; 1 Kor. 12, 4—12.

zdôrazňovaním hľadania väčšej slávy božej všade a vo všetkom, dôrazom na poslušnosť a utváraním ovzdušia modlitby. Tak u jezuitov.

„Veľký prostriedok spásy — modlitba“ je u redemptoristov základný zákon rozvoja duchovného života. Láska — najmilšie slovo svätého Alfonza — je, pravda, cieľ a má byť odpoveďou na božiu lásku k nám. No — chcete milovať? Proste o lásku!

Všestranná osobnosť kardinála de Bérulle vykonáva značný vplyv poňatím kresťanského života ako života „v inom“, t. j. v Kristu. Preto hlavný dôraz na náuku o mystickom tele Kristovom, v ktorom má kresťan žiť život „božsko-ludský a ľudsko-božský“.

Známy františkán P. A. Gemelli, rektor milánskej Katolíckej univerzity, vylíčil františkánsku askézu ako snahu o podobnosť s Kristom. (Podobnosť, konformita, je viacej ako nasledovanie!) Kľúčom osobnosti je vôľa. Táto má prvé miesto. Odtiaľ dôraz na slobodu. Poníženosť a chudoba — pani, ktorú zvlášť miloval assiský „poverello“ svätý František, sú ďalšími podstatnými črtami františkánov.

Regula „discretione praecipua“ — tak charakterizuje svätý Gregor Veľký regulu svätého Benedikta — stváraňuje duchovný život benediktínov umiernenou vyrovnanosťou, vlastnou rímskej praktičnosti. Modlitba (opus Dei), ale aj práca (známa norma: Ora et labora) sú pravidelnými prostriedkami, ktoré vedú k normálnym výškam v duchovnom živote, k mystike. Prednášal J. E. kardinál Schuster.

Hľa, jediná reč, — len v rozličných obmenách! —, čo všetci hovoria: „Stratili sme svoje meno, stratili sme svoje povolanie, máme už iba jedno meno ako svoje jediné meno a svoje jediné povolanie: Ježiš, to znamená: Boh spasí. Naše jedno meno je toto jedno povolanie: spolupôsobiť s ním, s Vykupiteľom na jednom

diele spásy.”⁴ U všetkých spoločný cieľ: Osobne „dospieť na muža dokonalého, na mieru veku plnosti Kristovej”⁵, sociálne v Cirkvi „budovať telo Kristovo”⁶; spoločná milosť, ale „mnohotvárna”.⁷

Svätý Tomáš Akvinský a misijná myšlienka.

III. Povinnosť k misijnej činnosti.

P. Ernest Bindáč, SVD.

2. Podobne možno hľadať základy misijnej činnosti v postoji svätého Tomáša k jednotlivým filozofickým a teologickým otázkam, ktoré sa osobitne týkajú vykúpenia. Uskromníme sa s jedným dôkazom, ako ho obširne a odborne a dôkladne previedol P. Ohm, OSB, v štúdiu: *Die Stellung der Heiden zu Natur und Übernatur*.

P. Ohm skúma najprv postoj svätého Tomáša k pohanom a jeho posúdenie ich stavu. Potom sa pýta: Čo učí svätý Tomáš

- a) o položení pohanov s hľadiska prirodzeného poriadku,
- b) o položení pohanov s hľadiska nadprirodzeného poriadku?

Odpoveď na prvú otázku možno shrnúť v troch vetách:

1. S prirodzeného hľadiska cíti aj pohan túžbu po pravde. Jeho túžbu môže ukojiť iba nadprirodzené zjavenie.
2. Pohan pozná prirodzený mravný zákon, usiluje sa ho splniť; no len s pomocou milosti sa mu to podarí.
3. Každý človek, tým aj pohan, cíti v sebe túžbu po blaženosti. Táto túžba nájde

⁴ E. Przywara: *Crucis mysterium*, Paderborn 1939, str. 13.

⁵ Ef. 4, 13.

⁶ Ef. 4, 12.

⁷ 1 Peter 4, 10.

úplné utišení iba v nadprirodzenej oblasti, v blaženom videní Pána Boha.

Také je podľa svätého Tomáša polozenie pohanov s hľadiska prirodzeného poriadku. Či treba ešte silnejšieho dôvodu pre misijnú činnosť? Veď za riadnych okolností bývajú pohani len misijnou činnosťou vytrhnutí z beznádejného polozenia do nadprirodzenej oblasti milosti, kde jedine nájdú uspokojenie, zdokonalenie svojej prirodzenosti, po ktorom teda celá ich prirodzenosť priamo kričí!

I na druhú otázku možno odpovedať v troch vetách:

1. Každý človek má konečný nadprirodzený cieľ. Aby ho dosiahol, potrebuje bezpodmienečne milosť božiu. Schopnosť (potentia oboedientialis) prijať milosť nestratí ani najpodlejší človek. — Moment pre každú misijnú činnosť, pastoračnú a ináč apoštolskú prácu veľmi potešujúci.
2. Veľmi dôkladne poukazuje svätý Tomáš na potrebu viery, milosti, prostriedkov milosti, príslušnosť ku katolíckej Cirkvi, z čoho znovu vysvitá potreba misií. „Akože uveria tomu, o ktorom nepočuli? A akože počujú bez kazateľa? No a akože budú kázať, keď ich nepošlú?“¹
3. Správne prízvukuje svätý Tomáš, že zásadne dostane každý človek, teda i pohan, milosť na spasenie potrebnú, a nie menej dôrazne učí, že riadna cesta k spaseniu je cesta príslušnosti ku katolíckej Cirkvi.

Tým je ozaj majstrovským spôsobom s hľadiska filozofie a vierouky dokázaná potreba a význam misijnej činnosti. Lenže svätý Tomáš nikde nehovorí o týchto pravdách zpod špeciálneho misijného zorného uhla, ale s hľadiska všeobecne teologického.

¹ Rim. 10, 14—15.

B. Moderná misijná veda skúma dôkladne z á k l a d y misijnej činnosti, ale nie menej svedomite musí riešiť otázku o p o v i n n o s t i k misijnej činnosti. Keď je misijná činnosť potrebná, kto preberá povinnosť a zodpovednosť za jej uskutočnenie? Keď Cirkev, tak aj jej členovia! Ale všetci v rovnakej miere? Od pápeža až po posledného veriaceho? Svätý Tomáš sa o týchto otázkach nevysslovil, ani tam, kde by sme to priamo očakávali, totiž vo výklade k výslovné misijnému textu: „Idte teda a učte všetky národy.“² Naznačuje však, že Cirkev dostala tento rozkaz a preto ona má povinnosť a právo ho vykonávať. Ale „Cirkev“ je najprv len abstraktný pojem a pozostáva v skutočnosti z členov. Oni preberajú teda túto povinnosť, ale v akom odstupňovaní, o tom svätý Tomáš mlčí. Môžeme však vycítiť, že na vlastnú päsť nesmie nikto hlásať evanjelium, že potrebuje úradné poverenie Cirkvi, ktorá ho posielala, lebo nie je ani dovolené na vlastnú päsť dišputovať s nevercami.³

Predsa sa pokúsil P. Wirtgen, SVD,⁴ dokázať v učení svätého Tomáša všeobecnú povinnosť katolíkov k misijnej činnosti. Quaest. disp. de caritate⁵ hovorí o povinnosti lásky zachovať a rozširovať „Bonum Divinum“. Z toho jemne a obratne vyvádza P. Wirtgen povinnosť šíriť „Kráľovstvo božie“. Myšlienka iste veľmi blízka, ale povinnosť k misijnej činnosti je v nej obsiahnutá v najlepšom prípade iba zahalene (implicite). Preto správne poznamenal Schmidlin,⁶ že tento výklad je trocha nútený a podobne by sa daly aj mnohé iné texty svätého Tomáša vysvetliť.

² Mat. 28, 19.

³ Suma theolog. II—II, 10, 7.

⁴ Divus Thomas: Zur Begründung der Missionsliebe nach dem hl. Thomas, 1932, str. 509.

⁵ ČL 2.

⁶ Zeitschrift für Missionswissenschaft XXIII, str. 180.

Musíme teda konštatovať: Formálne svätý Tomáš nehovori o misijnej povinnosti.

Odkryli sme tým „negatívum“ v učení svätého Tomáša? Negatívum v tom smysle, že v tom čase teoretické úvahy o otázkach misijnej náuky ešte neboli známe. Hoci sa tomu čudujeme, predsa nesmieme zabudnúť, že vtedy ako ešte aj v najnovšom veku misie neboli predmetom sústavne-vedeckého skúmania a záujmu. Misijná veda ako najmladšia teologická disciplína je ešte len 30.-ročná, hoci praktická misijná činnosť je taká stará, ako Cirkev sama.

Táto skutočnosť prekvapuje, prekvapuje aj u svätého Tomáša; je však pochopiteľná. Misijná činnosť je najprv praktická. Misijná činnosť a tým aj misijná povinnosť je v katolíckej Cirkvi zrejmalá! Nemáme zvláštnych rozpráv ani o tom, že človek má dve oči, lebo je to zrejmé. Ako druhé oko patrí k dokonalému človekovi, tak patrí misijná povinnosť do katolíckej Cirkvi, tak patrí aj k učeniu svätého Tomáša Akvinského.

NAŠE NÁDEJE.

Katolíckym študentkám.

Emília Gáborová.

Byť študentkou, a najmä študentkou katolíckou, je samo v sebe akási výsada, ktorú si musíme vážiť najmä my katolícke študentky. Veď okolo seba vidíme toľko mladých, súcich a nadaných dievčat, ktoré by chcely študovať; a nemôžu, a keby vari študovaly, istotne by viacej dokázaly, ako my. Ale je veľa aj takých dievčat, ktoré síce študujú, ale pritom sú iba beztvorou masou, ktorá sa rozkysne tam, kde ju položia.

Ale mŕtvolná nečinnosť v mladosti je najošklivejšia vec, aká len môže jestvovať. Veď

katolícka mládež musí horieť za ideálmi, musí sa zapalať za Dobro a Krásu. Lutujem také študentky, ktoré vedia presedieť bez záujmu a vnútorného ohňa celé dni a mesiace, a nijako sa nezapojujú do uskutočňovania programu, ktorý im určil Boh; na všetko len nečinne pozerajú.

My, kat. študentky, musíme si uvedomiť, že žena je rovnocennou složkou v živote každého národa, preto v dejinách národov znamenala vždy mnoho. Ale musíme si uvedomiť aj to, že do behu dejín účinne zasiahly len duševne veľké ženy, ženy, ktoré svojou rozumovou výchovou stály na úrovni mužov a ktoré svojou duševnou silou a veľkosťou dobývaly si srdcia a duše iných. Listujte v dejinách ľudstva a prídete na záver, že boli ženy, o ktorých sa veľa hovorilo a písalo, ale prestalo sa o nich hovoriť, keď matka zem prijala ich do svojho lona. Zabudlo sa na ne, lebo ich život, ich práca, nemala trvalú hodnotu. Boly to figúrky, ktoré sa ukázaly a hádam svojim vonkajškom očarovali okolie, získaly si sympatie a preto na určitý čas aj vládly. Ale ako čas ich postavil na prestol obdivu, tak ich tiež odstránil, a časom na ne ľudia zabudli. Také ženy nemyslely na to, že hodnota človeka spočíva v snahe prísť do večného života, žiť večne s Bohom, pre ktorého sme všetci stvorení. Tie ženy patria minulosti, v prítomnosti sú pre nás len výstrahou a budúcnosť nebude už na ne ani spomínať.

Ale poznáme aj také ženy, ktorých život a činy hovoria aj po smrti. Neboly to len pasívne osoby, hoci žily v ústraní, lebo vedely byť posilou, útechou a vzpruhou pre tých, ktorí trpeli pre vec náboženskú alebo národnú vo väzniciach alebo na bojištiach. Aj ony chcely byť veľké, ale nie pred svetom, pred ľuďmi, lež pred Bohom. A tým, že netúžily po ľudských oslavách, hlboko zaoraly do ľudského života a súčasne ukázaly cestu k pravej ľudskej a ženskej veľkosti.

Boly to ženy, o ktorých by som povedala, že išly za Kristom s horúcou túžbou počúvať ho a nasledovať jeho život. Išly za ním vtedy, keď konal zázraky, keď ho ľud oslavoval, keď ho chceli vyhlásiť za kráľa, keď ho slávne vitali v Jeruzaleme, ale išly za ním aj po krížovej ceste až na Kalváriu a pod krížom vytrvaly s Kristom až do konca. Boly to ženy, ktorým nebola cudzia pokora a odriekanie. Hej, pokora, ktorá nás tlačí k zemi, lebo vieme, že sme krehké stvorenia a že bez Boha nie sme nič. Ale tá istá pokora dvíha ženu, lebo kto sa vie ponížiť pred Bohom, toho Boh povyšuje až k sebe. A odriekanie? Veru, keby bolo viac takých žien, ktoré by chcely žiť primerane svojmu stavu a nič viacej, ktoré by vedely z lásky k bližnému priniesť len malé obete, verte, že veľa sĺz by zmizlo s tvári ubiedených. Neskromnosť, neumŕtvenosť zatvrdzuje srdce a zatvára ho duševnej alebo telesnej biede bližného. Listujte v životopisoch svätíc a uvidíte, že nie je medzi nimi ani jedna, ktorá by nebola trpela, ktorá by sa nebola vedela veľkodušne zriekať nielen zbytočných vecí, ale aj takých, ktoré im stav alebo povolanie dávalo a dovoľovalo. Preto máme katolicke hrdinky tak z kráľovských palácov, ako aj z kláštorov alebo zo sedliackych chalúp. Veľké ženy z kráľovských palácov byly chudobné duchom, lebo vedely, že ľahšie je ľave prejsť cez ucho ihly, ako bohatému vojsť do nebeského kráľovstva. Boly to v najvlastnejšom smysle sociálne pracovníčky, lebo čo maly, nepokladaly za svoje, ale za dar, ktorý im Boh dal, aby ho podarovaly iným.

Veľké ženy videly svoju veľkosť v službe Bohu. V rodinnom kruhu usilovaly sa utvoriť živý obraz svätej rodiny, v ktorej Matka Božia teplou láskou svojho srdca vychovávala svoje sväté Dieťa ako ponížená dievka Pánova. Vo všetkých veľkých ženách obdivujeme dve veci:

Alebo dokonalý obraz matky, ktorá vychovávala deti živým príkladom, alebo statočnú nepremožiteľnú pannu, ktorej Ialia čistoty bola vzácnejšia ako pozemský život. Boly to ženy veľké duchom, veľké srdcom, ženy veľké v Bohu, pred ktorým sa korily, ktorému slúžily, ku ktorému sa verejne hlásily. A neraz sa stalo, že o tých ženách nevedel nikto, kým žily; ich skutky prehovorily až po ich smrti, lebo netúžily po tom, aby svet odmeňoval ich prácu, odmenu očakávaly až u Boha.

A tieto skryté, v ďalekej minulosti žijúce ženy prihovárajú sa k ženám všetkých čias, všetkých národov práve tak, ako v časoch, keď žily a živým príkladom učily. Na tie svet nezabudol, lebo Boh ich zapísal do večnej pamäti národov, keď ich vyzdvihol na svoj trón ako žiarivý príklad ženského života, ženskej krásy a veľkosti. Táto dejinná skutočnosť nech je aj pre nás povzbudením k nasledovaniu ich života.

Dnes, keď už nad naším národom prehrmelo toľko búrok, Cirkev i národ kladie aj na nás, študentky, väčšie požiadavky, a my iste samy cítime, že samy musíme priložiť ruky k robote a čo len skromným činom prispieť k veľkej obrode sveta. Ale to dokážeme len vtedy, keď budeme devy, veľké duchom a silné v Bohu. Hej, devy, študentky veľké v Bohu a s Bohom! Potom nebudeme ľahostajné k tomu, čo sa u nás a okolo nás deje, ale budeme rozduchovať pod popolom vážnych časových potrieb stlmované iskierky svojich schopností, aby sme ich zavčasu postavily do služieb dobra. Nepotrebujeme chorobné typy leňochov, nepodnikavých, zastrčených ľudí bez chrbtovej kosti. Takíto ľudia, a najmä ženy, neznamenajú nič pre kolektívum. Preto nezabúdajme, že na nás čaká Cirkev aj národ, aby sme raz prakticky riešily životné problémy. To dokážeme len vtedy, keď nezabudneme, že Boh je naším Otcom a Cirkev našou milou matkou, s ktorou žiť a v ktorej mrieť je božia výsada.

DO VÝŠAV.

Mária.¹

Svätý Bernard.

Meno panny, Mária. Povedzme si niečo o tomto mene, ktoré sa vraj prekladá „hviezda morská“. A ozaj. Ona je tá vznešená hviezda, čo vyšla z Jakuba, ktorej lúče osvetľujú celý vesmír. Ona je tá preslávaná a vynikajúca hviezda, ktorá je nevyhnutne vyzdvihnutá nad toto veľké a rozsiahle more, žiariac ctnosťami a svietiac príkladom. Kto poznávaš, že sa zmietaš vo vlnobití tohto sveta, uprostred búrok a vetrov a nekráčaš po pevnej zemi, nespúšťaj oči s tejto žiariacej hviezdy, ak nechceš, aby ťa pohltila búrka. Ak nastanú víchry pokušení, ak naraziš na skaly súžení, pohliadni na hviezdu, volaj Máriu! Ak ťa zmietajú vlny pýchy, ctižiadosti, skleslosti alebo závidisti, pohliadni na hviezdu, volaj Máriu. Ak ťa znepekokuje veľkosť tvojich hriechov, ak ťa desí oškľivosť svedomia a už-už ťa pohlcuje priehlbina zármutku a priepasť zúfalstva, myslí na Máriu! Ak ju nasleduješ, nezblúdiš, ak ju prosíš, neupadneš do zúfalstva, ak myslíš na ňu, nechýbiš; ak ťa ona drží, neklesneš, ak ťa chráni, nemusíš sa báť, ak ťa vedie, neupavíš sa, ak je k tebe milostivá, dôjdeš k cieľu. Tak sám na sebe skúsiš, že bolo správne povedané: „A meno panny, Mária!“

¹ Na 12. septembra.

Mučeníctvo Panny Márie.²

Svätý Bernard.

O mučeníctve Panny Márie vieme jednak zo Šimonovho proroctva, jednak zo samej rozpravy o umučení Pánovom. Tento je postavený (hovori svätý stariec o malom Ježiškovi) na znamenie, ktorému sa bude protirečiť a tvoju vlastnú dušu (povedal Márii) prenikne meč. A veru, preblahoslavená Matka, meč naozaj prenikol tvoju dušu. Ináč, keby ju nebol prerazil, nebol by vnikol ani do tela tvojho Syna. A keď tvoj Syn už bol naposledy vydýchol, nemilosrdná kopija, ktorá otvorila jeho bok, už nezastihla jeho dušu, ale celkom prenikla tvoju. Jeho duša tam už nebola, ale tvoja sa odtiaľ nedala nijako odtrhnúť. Preto tvoju dušu prenikla taká silná bolesť, že ťa plným právom voláme viacej ako mučenicou, lebo súcitná láska prevýšila každý pocit telesnej bolesti.

² Na 15. sept. sviatok Sedembolestnej P. Márie.

Či sa ta nedotkly bolestnejšie ako meč tie slová, ktoré celkom prenikly tvoju dušu a siahaly až na rozhranie duše a ducha: „Zena, hľa Syn tvoj?“ Ó aká výmena! Namiesto Ježiša je ti daný Ján, namiesto majstra učeník, namiesto učiteľa žiak, namiesto Syna Božieho syn Zebedeov, namiesto pravého Boha obyčajný človek. Ako by tieto slová neprenikly tvoju dušu, keď číra spomienka na ne rozrýva naše srdcia, hoci sú bezcitné a tvrdé ako železo?

Nedivte sa, bratia, že Mária bola mučenicou v duši. Nech sa diví len ten, ktorý sa už nepamätá, že počul, ako Pavol apoštol medzi najväčšími chybami pohanov spomínal to, že sú bezcitní. Také niečo bolo ďaleko od vnútra Máriinho, nech je ďaleko aj od jej služobníkov. Ale niekto azda povie: Či nevedela už dopredu, že zomrie? Áno, veľmi dobre vedela. Či nedúfala stále, že vstane? Iste, ani trochu nepochybovala. A predsa cítila bolesť s Ukrižovaným? Áno; a veľkú bolesť. A vôbec, aký si divný, brat môj, a odkiaľ berieš takú múdrosť, že viac obdivuješ Máriu, ktorá cíti spolu so Synom, ako Syna, ktorý trpí. On mohol zomrieť telom, ona však nemohla spolu s ním zomrieť srdcom? Že Syn umrel to urobila láska, nad ktorú nikto väčšej nemal; že matka sa stala mučenicou v duši, to tiež spôsobila láska, ktorá — okrem lásky Kristovej — tiež nemá páru.

Prel. Fr. Prívára.

Modlitba svätého Františka Serafínskeho k Panne Márii.

Zdravas, Pani svätá, Kráľovná najsvätejšia, Božia rodička Mária, ktorá si večnou Pannou, vyvolenou najsvätejším nebeským Otcem, ktorú posvätil najsvätejším nebeským Otcem, ktorú posvätil najsvätejším milovaným Synom a Duchom svätým, v ktorej bola a je všetka plnosť milosti a všetko dobro. Amen.

Prel. Fr. Prívára.

Ako môžeme Boha chváliť celý deň?

Svätý Augustín.

Či jazyk vydrží celý deň premýšľať o chvále božej? Hľa, trochu dlhšie som hovoril, a už ste unavení. Kto by teda vydržal celý deň chváliť Boha? Prinášam ti liek, ako máš celý deň chváliť Boha, ak ho chceš chváliť. Čokoľvek konáš, dobre čiň, a chváliť si Boha. Kedykoľvek spievaš hymnus, chváliť Boha. Čo robí vtedy tvoj jazyk, ak spolu nechváli Boha aj tvoja duša? Ochabuješ v spievaní hymnu, prestávaš, aby si sa občerstvil? Neopi sa, a chváliť si Boha. Odchádzaš, aby si si pospal? Nevstávaj, aby si

konal zlo, a chválil si Boha. Pracuješ? Nepodvádzaš, a chválil si Boha. Obrábaš roľu? Nezačínaš súdy, a chválil si Boha. Svojimi nevinnými skutkami budeš chváliť Boha celý deň.

Prel. Fr. P.

Slúž Bohu, aby telo slúžilo tebe!

Svätý Augustín.

Telo je tvojou manželkou, je tvojou slúžkou. Rozmýšľaj, ako chceš, predsa len prídeš na myšlienku, že si telo musíš podrobiť a že ak bojuješ, boj sa musí skončiť dobre pre teba. Ak sa totižto vyžaduje, aby sa nižšie poddávalo vyššiemu, to i ten, kto chce mať podrobené nižšie veci, musí sa poddať vyššiemu, ako je sám. Uznaj tento poriadok, a tak nájdeš pokoj! Ty sa poddávaj Bohu, telo nech sa poddá tebe. Čo je spravodlivejšie, čo je krajšie, ako keď sa ty poddáváš vyššiemu, nižšie tebe. Ty slúž tomu, ktorý ťa stvoril, aby tebe slúžilo to, čo stvoril pre teba. Nepoznáme totiž tento poriadok a ani ho neodporúčame: aby totiž najprv tebe sa poddalo telo, a až potom ty Bohu, ale naopak: tento poriadok: Najprv ty sa poddaj Bohu, a telo sa potom poddá tebe. Ak však pohrdaš tým, aby si sa ty poddával Bohu, nikdy nedosiahneš, aby sa telo poddalo tebe. Ak neposlúchaš Boha, bude ťa týrať vlastný otrok.

Prel. Fr. P.

Úkon obetovania seba ako zápalnej obety milosrdnej láske dobrého Boha.

Svätá Terézia Ježiškova.

(Svätá Terézia Ježiškova nosila na svojom srdci vo dne v noci tento akt obetovania sa v knihe svätých Evanjelii.)

Ó môj Bože, blahoslavená Trojica, túžim ťa milovať a pracovať na tom, aby ťa aj iní milovali, pracovať na oslavení svätej Cirkvi zachraňovaním duší, čo sú na zemi, a vykupovaním tých, čo trpia v očistci. Túžim dokonale plniť tvoju vôľu a dosiahnuť stupeň slávy, ktorú si mi pripravil vo svojom kráľovstve; slovom túžim byť svätou, ale cítim svoju slabosť a prosím ťa, ó môj Bože, aby si ty sám bol mojou svätosťou.

Keďže si ma až tak miloval, že dal si mi svojho jediného Syna, aby bol mojím Spasiteľom a mojím snúbencom, nekonečné poklady jeho zásluh sú moje; obetujem ti ich so šťastím a ponížene prosím, aby si pozeral na mňa len Tvárou Ježišovou a v jeho Srdci, čo horí láskou.

Obetujem ti ešte všetky zásluhy svätých, čo sú v nebi a na zemi, ich skutky lásky a tiež svätých

anjelov; konečne obetujem ti, ó blažená Trojica, lásku a zásluhy svätej Panny, mojej drahej Matky; jej odovzdávam svoje obetovanie a prosím ju, aby ti ho predniesla.

Jej božský Syn, môj premilý Snúbenec v dňoch svojho smrteľného života nám povedal: „Keď budete niečo pýtať od svojho Otca v mojom mene, dá vám.“¹ Som teda istá, že vypočuješ moje túžby... Viem, ó môj Bože, že viacej chceš dať, preto viac túžob vzbudzuješ.

Cítim vo svojom srdci nesmierne túžby a dôverčivo ťa žiadam, aby si prišiel zaujať moju dušu, Ach! nemôžem prijímať tak často, ako túžim; ale, Pane, nie si všemohúci? Zostaň vo mne ako vo svätostánku, nikdy sa nevzdaluj zo svojej malej hostie.

Chcela by som ťa potešiť za nevďačnosť zlých a prosím ťa ponížené, aby si mi odňal slobodu nepáčiť sa ti. Ak niekedy padnem zo slabosti, tvoj božský pohľad nech hneď očistí moju dušu, zničiac všetky moje nedokonalosti ako oheň, ktorý všetko v sebe pretvára.

Ďakujem ti, ó môj Bože, za všetky milosti, ktoré si mi dal; najmä za to, že si učinil, aby som bola podrobená prísnej skúške utrpenia. Radostne budem rozjímať posledný deň o tebe, keď ponesiem žezlo kríža; keďže si mi ráčil dať tento kríž taký drahý, dúfam, že v nebi tebe sa pripodobním a uvidím na svojom oslávenom tele žiarit sväté rany tvojho utrpenia.

Po odchode zo zeme dúfam, že pôjdem požívať teba do vlasti; ale nežiadam ťa, Pane, aby si hromadil zásluhy pre nebo, ale túžim pracovať pre tvoju jedinú lásku, pre jediný cieľ, aby som ti pôsobila potešenie, potešovala tvoje sväté Srdce a zachraňovala duše, čo ťa budú milovať večne.

Večer tohto života zjavím sa pred tebou s prázdnyimi rukami; lebo nežiadam ťa, Pane, aby si počítal moje diela... Všetka naša spravodlivosť je poškvrnená vo tvojich očiach! Chcem sa teda zaodiť tvojou vlastnou Spravodlivosťou a prijať z tvojej lásky teba samého ako večné vlastníctvo. Netúžim za iným trónom a inou korunou ako za tebou, ó môj Miláčik.

Vo tvojich očiach čas nie je rič; „veď tisíc rokov ako deň včerajší“.² Ty môžeš teda vo chvílke pripraviť ma, aby som sa zjavila pred tebou.

Aby som žila v úkone dokonalej lásky. **O BETU-
JEM SA AKO CELOPAL TVOJEJ MILOSRDNEJ
LÁSKE**, prosím, aby si ma neprestajne stravoval,

¹ Ján 14, 23.

² Zalm 89, 4.

nechával prelievať do mojej duše vlny nekonečnej nežnosti, čo skrývaš v sebe, a aby som sa tak stala mučenicou tvojej lásky, ó môj Bože!

Nech ma toto utrpenie pripraví na to, aby som sa zjavila pred tebou, a učini konečne, aby som zomrela a aby moja duša bez meškania vrhla sa do náručia tvojej milosrdnej lásky!

Túžim, môj Premilý, pri každom údere svojho srdca obnovovať toto obetovanie nespočítateľne až kým „tíene sa nachýlia“,³ a ja mohla som ti odovzdať svoju lásku večne tvárou v tvár!

MÁRIA - FRANTIŠKA - TERÉZIA JEŽIŠKOVA A SVÁTEJ TVÁRE!

Na sviatok najsvätejšej Trojice 9. júna milostivého roku 1895.

300.-dňové odpustky, keď veriaci budú sa modliť toto Obetovanie sa s poníženým srdcom a nábožne aspoň od slov: „Aby som žila v úkone dokonalej lásky...“ až do konca.

Plnomocné odpustky každý mesiac pri riadnych podmienkach, získa ten, kto sa bude modliť túto modlitbu po všetky dni mesiaca.

Prel. Anton Bagin.

Verím v Boha Otca všemohúceho...

Svätý Augustín.

Čo sa stáva, stáva sa iba vtedy, ak Boh chce, aby sa to stalo — či už tým, že aspoň dovolí, aby sa to stalo, alebo to priamo sám učiní. A netreba nám pochybovať, že Boh koná dobre, hoci s jeho dovolením sa niekedy aj zle stáva. Aby sa zle stalo, dovoluje to iste iba po spravodlivom uvážení; a zaiste všetko, čo je spravodlivé, je dobré. Hoci to, čo je zlé, nakoľko je zlé, nie je dobré, predsa je dobré, že nie je na svete len dobro, ale aj zlo. Keby to nebolo dobré, že jestvuje aj zlo, tu zaiste všemohúce dobro by to vedelo prekaziť. Všemohúcemu dobru je bez všetkej pochybnosti tak ľahko učiniť to, čo chce, ako nedovoľiť, aby sa to stalo, čo nechce. Ak by sme to neverili, už samý začiatok vyznania našej viery by bol v nebezpečenstve, lebo v ňom vyznávame, že veríme v Boha Otca všemohúceho. A naozaj: Len preto sa menuje všemohúcim, že môže učiniť, čokoľvek chce, že účinok všemohúcej vôle nemôže prekaziť vôľa nijakého stvorenia.

Prel. Fr. P.

³ Pieseň 4. 8.

ŽIVOT.

Neprimeraná terminológia.

V prvých storočiach kresťanstva pojem „kresťanstvo“ a „kresťanský“ celkom sa kryl s učením Ježiša Krista. Kresťan, to bol druhý Kristus smýšľaním aj životom. Neskoršie, ako vieme z dejín, začaly sa tvoriť väčšie-menšie skupiny kresťanov, lebo nevysvetľovali si všetci rovnako Kristovo učenie. Tu je začiatok bludov, rozličných siekt, ktoré sa odštiepili od Cirkvi, ktorej hlavou bol rímsky pápež. Vyznavačom pravého Kristovho učenia bol potom len ten, kto poslúchal rímskeho pápeža, kto teda bol členom rímskokatolíckej Cirkvi a nie akejkolvek kresťanskej spoločnosti, lebo len rímska Cirkev je majiteľkou a neomylnou vykladačkou Kristovho učenia. Preto najčistejšie kresťanstvo je rímsky katolicizmus. A práve preto celkom sa vžil zvyk vyjadrovať neporušené Kristovo učenie výrazom: rímsky katolicizmus, a človeka, ktorý žije a hlása pravé učenie Krista: rímsky katolík. Dnes pravý vyznavač Kristov je katolík, ktorý uznáva rímskeho pápeža za zástupcu Kristovho na zemi a podľa Kristovho učenia žije. Preto pojem čistého kresťanstva kryje sa len s pojmom rímskeho katolicizmu. To si načim najmä dneska veľmi dobre uvedomiť, lebo keď pod pláštikom kresťanstva dovoľujú si jednotlivci aj spoločnosť dosť odvážne činy, to ešte neznamená, že so všetkým tým súhlasí aj Cirkev rímskokatolícka a že všetko doslovne súhlasí s náukou rímskokatolíckou. Kresťanstvo dnes poznáme vo všetkých formách; preto keď sme ľudsky úprimní, nebudeme sa hlásiť len za kresťanov, ale otvorene povieme, ku ktorej forme kresťanstva sa hlásime, lebo ako vravím, pojem kresťanstva je dnes veľmi široký a obsiahly. S tohto hľadiska neviem si vysvetliť, prečo by sa mali na Slovensku zakladať časopisy a nakladateľstvá, v ktorých by vydávali diela písané v „duchu kresťanskom“, pre „kresťanskú inteligenciu“ od „kresťanských literátov“ atď. Katolíci u nás napr. majú Spolok sv. Vojtecha, evanjelici Tranoscius, a každé z týchto vydavateľstiev predstavuje inú formu kresťanstva; neutrálne kresťanstvo nejestvuje. Ani svätí Cyril a Metod nepriniesli nám nejaké všeobecné kresťanstvo, ale rímskokatolícke kresťanstvo, a k tomuto kresťanstvu u nás na Slovensku hlásime sa len my, katolíci; nikto iný nepokladá svätého Cyrila a Metoda za vierozvestov, len my katolíci. Preto iné vieroučné zamierenie má kniha písaná pre evanjelikov, iné ak je písaná pre katolíkov, hoci obidve mohli by sme hádam

pomenovať kresťanskými. To vidieť už z toho, že celkom ináč zneje výraz „kresťanský“ v katolíckej tlači, ináč napríklad v tlači evanjelickej. Co chcem tým všetkým povedať? Že my, katolíci, držíme sa len svojho katolicizmu, a všetkému, čo konáme, dajme jasnú pečať rímskeho katolicizmu! Keď popúšťame na akési neutrálne kresťanstvo, to budí podozrenie, že chceme dvom pánom slúžiť. Môže sa stať, že s takým neutrálnym kresťanstvom získame kde-tu úspechy, ktoré budú len osobné, lež všeobecnej veci len poškodíme. Verný syn Cirkvi Kristovej môže byť stúpencom len rímskeho katolicizmu. Müller.

Vojna neni špás.

Vojna je od nás ďaleko, necítíme jej strašné následky tak, ako iné národy Európy. Za to mali by sme denne na kolenách Pánu Bohu ďakovať. Ale my vidíme, že náš človek len kritizuje vojnu, neuvažuje o jej príčinách a nemyslí na to, že hádam on tiež priložil polienko na oheň svetového požiaru vojny. Málo je tých, čo kritickým okom hľadajú na svetové udalosti dneška. A ešte menej je tých, čo pozerajú na vojnu a jej následky pod zorným uhlom večnosti. My sa pýtame, čo bude s dušami tých, ktorí padli na fronte, ktorí denne hynú v ohni zápalných bomb, ktorí nie sú pokrstení, lebo nemohli byť? Mnohí z týchto odchádzajú na druhý svet nepripravení; okolnosti boli také, že nemohli alebo hádam v strachu zabudli myslieť na posledné veci, alebo smrť ich zastihla vo spánku atď. Keď jedna duša má väčšiu hodnotu, ako všetky prirodzené bohatstvá sveta, čo povedať o tisícich dušiach, ktoré práve pre vojnové okolnosti neprídu k cieľu, pre ktorý sú stvorené? Hej, vojna je strašná vec! Nepriaznivo vplýva na život hospodársky, ale ešte nepriaznivejšie na život mravný a súčasne ohrozuje aj večnú blaženosť človeka. Modlíme sa a žíme tak, aby sme si zaslúžili oslobodenie od hladu, moru a vojny. Müller.

Vieš, čo máš vlastného?

Ozaj vlastného? Nič alebo skoro nič; ale ak chceš, môžeš mať všetko! Súhlasím s tebou, že slovo moje je veľmi sugestívne a lákavé a môcť ho použiť na niektoré veci a predmety ukojí naše, azda cez dlhé roky prechovávané sny a túžby, hoci nie vždy oprávnené. Vec, o ktorej môžeš povedať, že ti prináleží a je tvoja, je ti milá, ako by kus tvojho ja.

Všimnime si však zblízka vofaktoré z tých vecí, ktoré ty obyčajne svojimi nazývaš. — Či si bohatý alebo chudobný, máš viac alebo menej peňazí. Sú

tvoje? — Hej? — Myslíš?... No, pozrime!... Najsamprv od koho si ich dostal? Azda si ich zdedil po otcovi alebo po inom príbuznom alebo ako odmenu za vedeckú prácu, preukázanú službu, či ako vzácny dar veľkodušného priateľa? — Ale neboly vždy tvojím vlastníctvom a ich statočný pôvod ťa oprávňuje na aktuálne ovládanie.

A teraz, povedzme, — a toto je veľmi dôležité — sú peniaze tvoje v tom smysle, že si ich pravým, absolútnym majiteľom a môžeš s nimi robiť, čo chceš? — Hej — odpovieš mi ty. — Ah nie, vravím ja. — Môžeš ich minúť na svoje potreby alebo na potreby svojej rodiny, môžeš z nich pomôcť núdznym, milodar na dobročinné diela a bohumilé podujatia, ale nemôžeš ich použiť na svoje vrtohy a neužitočné márnivé zbytočnosti; rozhodne nie na úkor spravodlivosti a lásky; nie na to, aby si sa ty radoval, keď sú iní v nezavinenom biednom položení. Slovom jestvujú akési zákony, ktoré musíš rešpektovať pri použití svojich peňazí a ktoré ti znemožňujú, aby si ich nazval svojimi, aspoň nie svojimi tak absolútne.

Tieto zákony môžeme shrnúť na jeden a to je zákon Kristov. Je to zákon spravodlivosti a lásky spolu. „Čo zvyšuje, dajte na almužnu“ (Luk. 11, 41). — Takže čiastku peňazí máš použiť na vlastné potreby a pre potreby tých, čo sú ti sverení, a ďalšie máš použiť na uľavenie biednych a v núdznych. „Dajte“ — to je rozkaz boží. Dve povinnosti, ktorým nemôžeš vyhnúť, kladú ruku na jednu a na druhú čiastku peňazí, ktoré si ty nazval svojimi a ktorých, ako si videl, predsa nie si majiteľom, ale len opatrovníkom a správcom z poverenia božieho a v mene Boha.

Chápeš, myslím, že keď hovoríme o peniazoch, rozumieme pod tým akúkoľvek formu hmotného bohatstva. — Tak aspoň tá inteligencia, rozum, veda — aspoň to bude moje, myslíš si. A necháš sa unášať citmi pýchy a namyslenosti, lebo ťa pokladajú za vzdelanca, bystrého odhaľovateľa tajov prírody a vedy, umelca slova, pera, dláta alebo štetca...

No dobre! Sniem ti však pripomenúť, že tie vlohy nepochádzajú od teba samého; veď vieš, že sa u teba len zdokonalily, vďaka šťastlivej výchove a priaznivého prostredia, ale ony sú predovšetkým darom Pána Boha, ktorý ťi ich môže vziať dnes-zajtra, dopustiť na teba dajakú chorobu alebo nešťastie.

Pán Boh ťi ich sveril, aby si ich využil. A keď aj máš z nich slávu a zadosťučinenie, to nie je ich prvotný a výlučný cieľ; keby si ich však nevyužil, neslúžia svojmu cieľu; ich zlým používaním zradíš Toho, čo ťi ich sveril. Musíš ich teda použiť na dobré a len na dobré, lebo len tak budú použité podľa

úmyslu Stvoriteľovho. Keď teda nie si voľný pri ich používaní, nemáš ich volať svojimi, ale radšej si často pripomenúť, že ti ich Boh dal.

Za svoju pokladáš rodinu, v ktorej si sa narodil, a neskôr ešte s väčšou záľubou to, čo si si založil vstupom do stavu manželského. Ale keď budeš ženu volať svojou a deti svojimi, nezabudni, že Pán Boh dovolil ľuďom túto vznešenú ustanovizeň, aby vyhoveli božskému poslaniu, ktoré jej on sveril. — Manželka ti je alebo bude daná, aby ti bola družkou, a nie otrokyňou; aby ona zdokonaľovala teba a ty ju, aby ste mali deti, čo majú poznať Boha, milovať ho, jemu slúžiť a tak rozširovať jeho úctu a česť. Len taktó budete nástrojom božského poslania. — A deti, ktoré oprávnenou pýchou budeš volať svojimi, tiež sú stvoreniami božími, a nemôžeš o nich rozhodovať podľa svojej ľubovôle, lež ich musíš vychovávať podľa božích zákonov a pripraviť ich, aby boli ochotnými stať sa tým a robiť to, čo chce od nich on a nie ty.

Ak si lekárom, advokátom, obchodníkom, robotníkom, roľníkom, ty budeš vždy hovoriť o svojom povolání. Chráni sa však pridať „svoje“ podľa okolností menší alebo väčší dôraz a zvuk pýchy, namyslenosti, ctižiadosti alebo opovrhnutia a odporu. Ono je tvoje, nakoľko ho prevádzaš; ale nemôžeš ho použiť na zlú vec, pre svoje chůtky. Veď ono je určené na osov všetkých, na odstránenie ich biedy, na zaistenie blaha vlasti, na napravenie krivd, ním máš šíriť pravdu, hájiť spravodlivosť; všemožne sa pričiniť, aby sa zachovaly zákony mravnosti.

Veru aj naše povolanie spravujú božie zákony; ono je nástrojom božej vôle. Lebo veď on dáva ľuďom zvláštne náklonnosti a povolenia, aby nimi upozornil na cestu, ktorou chce, aby bola upravená naša činnosť. Ak zblúdiš na plané cesty, staviaš sa proti plánu božím; ak ho zanedbáš, dopustiš sa bezprávia, lebo nechávaš nečinný nástroj, ktorý Boh určil, žeby vykonal vari mnoho dobrého. Keď si tým povolaním aj získaš to, čo ti je potrebné, aby si mohol žiť svojím životom, a keď máš z neho pocit zadosťučinenia, ako kto správne používa prostriedky, ktoré mu byly sverené, pre dobro a pravdu, vtedy si v práve: nezbúďaj však, že cieľom tvojho povolania nemá byť zisk ani tvoja osobná záľuba a uspokojenie, čo ti Pán Boh dožiči len ako odmenu za dobre vykonanú robotu; veď povinnosť pozostáva z dobre vykonanej práce a jej cieľom má byť sláva božia a blaho ľudstva.

Ak teda nemôžeš sám rozhodovať o cieľi svojho povolania, ktoré predsa len svojim voláš, používaj toto slovo v tom smysle. — ako pri bohatstve — že ono ti je len sverené ako nástroj na zachovanie, zdo-

konalovanie, a máš ho použiť na dobré, veď na to ti ho Pán Boh sveril.

— Nemám teda — vravíš mi — nič svojho z toho, čím vládneš?

— Ba hej! Svoje ctnosti a svoje neresti môžeš volať naozaj svojimi. Za ne dostaneš odmenu alebo trest. Ale neresti sú nešťastné vlastnosti, lebo ti prinesú škodu. Ctnosti môžeš pokladať za svoje, ale nie na základe len svojich zásluh, lež najprv a nado všetko, lebo Boh vložil ich zárodok do tvojej duše a dáva ti potrebnú milosť, aby si ich zúrodnil.

Jestvuje však, drahý priateľ, aj istá skutočnosť, ktorá je ozaj a absolútne tvoja, ak chceš. Ona je taká mocná, že nijaká iná moc ti ju nemôže vyrvať; je preto všemohúca. Musíš sa k nej pritúliť takými citmi, ktoré by nemohol umlčať alebo zatlačiť nijaký iný cit, a to môže byť teda iba láska, láska nekonečná. Táto skutočnosť všemohúca, nekonečne milujúca, jestvuje. Je to ten, čo sa stotožňuje s láskou: Boh, ktorý je láska.

Hľa, kto je твоjim; absolútne твоjim. A nie je to slovo až prehnane odvážne. Veď Pán Ježiš sám povedal svojim učeníkom, keď ich učil modliť sa: „Vy sa teda takto budete modlievať: Otče náš...” Ono teda vyšlo z úst božích.

Všetky ostatné veci, ktoré svojimi voláš, ti môže odňať ľudská alebo božská moc; ale vždy ti ostane, ak to aj sám budeš chcieť, t. j. kým sa nedopustiš smrteľného hriechu — ostane ti nekonečná láska, Boh, naše všetko. A bude твоjim, ozaj твоjim. Môžeš ním disponovať; jeho srdcom, ochranou, intímnou spoločnosťou, kedykoľvek budeš chcieť; lebo on je v tebe so svojou milosťou, žije vo tvojej blízkosti, v každom svätostánku, a Kristovo božské telo príde sa spojiť s tebou vo svätom prijímaní.

Keď apoštol Tomáš videl rany vzkrieseného Spasiteľa Ježiša Krista, padol pred ním na kolena a vravel: „Pán môj a Boh môj.” A Pán Ježiš ho nazval blahoslaveným. Blahoslavený budeš teda aj ty, čo veríš. Aj keď nemôžeš nazvať svojimi bohatstvo, rozum, rodinu; no môžeš svojim nazvať Boha samého, ktorý je bohatstvo, láska nekonečná, Otec a Pán celého sveta.

P. Marcel Horniak, SS.

LITERATÚRA.

P. ARNOLD JANSSEN. Nákladom Misijného domu v Nitre. Str. 237, cena 28 Ks. Krátky časový odstup, ktorý nás delí od smrti P. Janssena, umož-

ňuje nám hlbšie nazrieť do tajov duše tohto moderného apoštola. Lebo keď sa dívame na obrovské dielo, ktoré vykonal a vykonáva skrze svojich synov, pýtame sa, kde načerpal toľko síl na prekonávanie ľudských prekážok, ktoré stály v ceste jeho snahám. A keď prelistujeme celý životopis, vidíme, že P. Janssen bol dokonalo poslušným nástrojom v božích rukách, preto konal zázraky. Milosť božia pripravovala ho na veľké misijné dielo od malučka, a iste nábožným rodičom ďakoval za pevné základy, na ktorých bola postavená budova jeho duchovného života aj budova misijného diela. Dnes, keď dielo tohto veľkého apoštola sa rozrástlo do svetových rozmerov, iste každého z nás bude zaujímať život a začiatočné práce zakladateľa. Kniha je písaná ľahkým štýlom, pútavo, našim čitateľom vrelo odporúčam. — im.

JEAN-MARIE de BUCK: *Caractères difficiles*. Éd. Desclée, de Brouwer, Paris 1943, str. 251, broš. fr. 30. Kniha je písaná pre rodičov a vychovávateľov mestskej mládeže robotníckych vrstiev, ktorej životné podmienky nedovoľujú uplatniť sa na vyšších miestach. Z týchto skupín obyčajne sa grupujú proletári, lebo sa vraví, že vraj tí ľudia nemôžu byť ničím iným, len tým, čím sú. Práve preto pri výchove mestskej robotníckej mládeže konajú sa veľké chyby a vychovávatelia opierajú sa v orientácii dosť často len o polopravdy. Nedôverujú Cirkvi, lebo tá pripomína náboženskú, intelektuálnu, morálnu a sociálnu hodnotu výchovy. Autor z mnohých vlastných skúseností napísal knihu, v ktorej prakticky ukazuje ako načim vychovávať jednotlivcov rozličných pováh aj v chudobných rodinách. Všimá si prostredie rodiny, odkrýva mylné cesty výchovy a naznačuje správne. Kniha patrí do rúk každého vychovávateľa. — im.

Dr. JOSIP ANDRIČ: *Vilika Ljubav*. Roman iz života slovačkih Hrvata. Vydalo Hrvatsko književno Družtvo sv. Jeronima, ako 99. knihu Knjižnice Dodrik Romana, Zagreb, 1942, str. 158. Cena neudaná.

Dr. Andrič, chorvatský Kukučín, v románe „Vilika Ljubav“ zachycuje verne život dedičanov Hrvatskôg Groba na Slovensku. S ich životom spája ho bratská láska svojho národa. Nenávisť matiek Pavla a Kristíny rozbiha ich veľkú lásku. Pavol odchádza do Ameriky za bohatstvom, ktorým si chce nakloniť matku svojej Kristíny. Po niekoľkoročnom pobyte v cudzine Pavol sa vracia, ale jeho Kristína sa už dotiaľ vydala. Z nešťastnej lásky on trätí rozum.

Ale Dr. Andrič v románe „Vilika Ljubav“ ukazuje aj kus slovenského najnovšieho dejstvomania. Vystupuje do popredia náš Andrej Hlinka, ktorého

autor osobne poznal; odhaľuje jeho pravú tvár: človek bezmedznej lásky k bližnému. Kniha každému poslúži na lepšie poznanie bratského národa, ktorého malá časť žije aj u nás. — pK.

HUGO RAHNER: *Abendländische Kirchenfreiheit*. Verlag Benziger, Einsiedeln 1943, str. 378, viaz. RM 9.50, broš. RM 8.20. Otázka vzťahu medzi Cirkvou a štátom bola vždy predmetom štúdií a rokovaní na obidvoch stranách. Zdôrazňovalo sa, že Bohu načim dať, čo jemu patrí, a cisárovi, čo patrí cisárovi. A v dejinách katolíckej Cirkvi, najmä na západe, táto otázka bola veľmi často pretriasaná a vieme, že pri riešení nedosiahlo sa vždy shody; nebolo vždy jasné, pokiaľ siaha v niektorých prípadoch moc cirkevná a ako ďaleko môže zasahovať svetské rameno, najmä keď išlo o veci cirkevno-politické. Autor podáva v knihe historický postup riešenia pomeru medzi Cirkvou a štátom v prvých ôsmich storočiach. Začína pápežom Klementom roku 98 a končí pápežom Mikulášom I. roku 865. V knihe sú uverejnené mnohé, dosiaľ neznáme dokumenty, ktoré svedčia o tom, že súhra medzi mocou cirkevnou a politickou bola odjakživa pokladaná za prvý predpoklad spoločenského života. Dnes veru táto otázka je tiež aktuálna; preto kniha nebude zaujímať len historikov, ale všetkých, čo študujú politické otázky s náboženského hľadiska. — im.

Dr. ERDMANN HANISCH: *Geschichte Russlands*. I. Band, 2. vydanie. Verlag Herder und Co. Freiburg im Breisgau 1943, str. 250, broš. RM 5, viaz. RM 6.40. Pri tejto knihe zvlášť načim zdôrazniť autorovu vedeckú presnosť a objektivnosť, s ktorou shodnocuje každý úsek ruských dejín. Tieto dejiny Ruska — od začiatku až po 18. storočie — písal Nemeč, ktorému išlo o správne chápanie niektorých politických zásahov ruských cárov a panovníkov, ktoré mali vplyv nielen na vnútorné vedenie štátu, lež utvorily pre Rusko zvláštnu zahraničnú atmosféru, ktorá bola predohrou dnešnej situácie. Sú to dejiny stručné, ale vecné a informujú objektívne. — im.

Dr. JÁN REKEM: *Teplánské duchovné piesne*. Zo staršej eschatologickej poézie Považia. Edícia „Trenčan“, Trenčín 1943, str. 72 s obrazovou prílohou. Cena 30 Ks. Náš slovenský ľud je tvorivý, nedáva sa na veci a činy slepo, ale kriticky, a čo vidí a prežíva, zvýrazní slovom alebo spevom. To sme videli nedávno pri našom slovenskom prevrate a aj dnes Slováč vedel každú situáciu zbásniť alebo aspoň zveršovať a tiež zhudobniť. Len si tak všimnite naše piesne, ach, koľko pravdy je v nich, koľko správnej

kritiky. Nečudujme sa preto, keď Dr. Rekem vydáva staré teplanské duchovné piesne dnes, keď sa akosi odkloňujeme od „starej slovenskosti“. V teplanských piesňach nezrači sa len hlboko vnímavá duša Teplanov, ale katolícka duša všetkých Slovákov. S malými obmenami stretávame sa s podobnými piesňami po celom Slovensku. Autor poslúžil celoslovenskej veci, keď tieto perly nášho duchovného katolíckeho života zprístupnil širšej verejnosti a vyzdvihol silu tvorivého génia nielen svojich rodákov, lež všetkých Slovákov. Krásne fotografie na konci knihy svedčia, že Teplá nikdy sa neodklonila od katolíckej tradície. SKM má tam staré, hlboké korene, z ktorých iste vyrastie mohutný strom katolíckeho života na Považí. — im.

HERMANN SKOLASTER: Sestra Beata. Preložil Július Šimko. Vydalo Misijné nakladateľstvo, Štiavnik, p. Hrabušice, str. 223, Ks 24. Príklady ťahnu, a mládež hľadá príklady v knihách, v kinách a divadlách. Mládež chce čítať knihy, v ktorých vystupujú hrdinovia s mimoriadnymi činmi, ktorí sa vymykajú z úzkeho kruhu všedného života. A pravých hrdinov všade nevidí, ani nenachádza. Táto kniha predstavuje našej mládeži vzor, na ktorom je čo obdivovať. Nakladateľstvo mi píše, že „netúži po literárnej sláve, ktorá je vrtkavá, ale chce v čim viacerých dušiach zapáliť nezištnú lásku k Bohu a k bližnému, aby naša mládež bola aj smýšľaním katolícka — božia“. Nuž sestra Beata mnohým ukáže cestu k pravej láske, preto jej životopis vrele odporúčam. — im.

JOZEF ŠPIRKO: Výtvarné pamiatky Spišskej Kapituly. Vydala Matica slovenská v Turč. sv. Martine 1943. Slovenský Vatikán — Spišská Kapitula, je vzácnou klenotnicou umeleckých pamiatok, ktoré sú dejinnými svedkami našej minulosti. O týchto pamiatkach píše autor v knižočke s hľadiska historicko-umeleckého. Keď si ju preštudujete, uznáte, že Kapitula je slovenský Vatikán, aspoň v malom vydaní. — im.

storočia prenasledované tým istým bičom nespravodlivosti, nespreneverili sme sa Rímu! Ostali sme verní svätej Cirkvi v časoch, keď iné národy s bohatšou katolíckou minulosťou zakolísaly a veľa jednotlivcov odpadlo. Vernosť k Cirkvi zabezpečila nám čestné miesto v rodine iných národov sveta; preto aj naša budúcnosť bude sa vyvíjať v lone svätej Cirkvi, v ktorej žije víťaz Krisus na veky. To je svätá pečať duchovného priateľstva chorvátsko-slovenského v smeristickej rodine.

Zmeny adres. Po prázdninách naša administrácia má veľa roboty so zmenami adres, najmä tých, čo opustili gymnázium. Je to neprijemné pre nás aj pre vás, keď nedostanete Smer na čas a na presnú adresu. Naša administrátorka je až veľmi svedomitá, preto vás prosí, aby ste zavčas oznámili zmenu bydliska s udaním predošlej a najnovšej adresy.

Smeristom v zahraničí. Viete dobre, že ste nám práve takí blízki, ako smeristi, čo žijú pod Tatrami. Smeristi, je vás dosť za hranicami Slovenskej republiky, no jednako nepatríte ešte všetci do našej rodiny. Ide najmä o zahraničnú katolícku slovenskú inteligenciu. Čo chceme od vás? Peniaze? Predplatné? U nás o toto všetko stará sa dobrotivý Pán Boh. Chceme vaše duše, vaše smýšľanie, vaše srdcia! Chceme, aby ste ani na chvíľočku neostali neverní Bohu, lebo vernosť k Bohu je u nás legitímáciou národnej spoľahlivosti. Preto sa postarajte, aby Smer čítal a prežíval každý zahraničný katolík Slováč. Nech nebude gymnázia alebo úradu, v ktorom by katolícky inteligent nečítal Smer. Smeristická inteligencia na Slovensku bude sa len tešiť, keď vám, za hranicami, bude môcť bratskými milodarmi umožňovať čítať Smer.

Vdp. profesorov a katechétovej náboženstva prosíme, aby propagovali náš časopis medzi študentmi najmä vo vyšších triedach. Študentom dávame Smer za najnižší poplatok, a chudobným, keď ich budete odporúčať, zadarmo. Študentom v Smere venovali sme zvláštnu rubriku, do ktorej sami píšeme. Očakávame teraz pomoc od kňazov, ktorí so študentmi pracujú. Ukážte im náš časopis, informujte ich o našom hnutí, na vašu spoluprácu čakáme a budeme vám za všetko veľmi vďační.

K. V. Milovať svoj národ je vec dobrá, o tom nepochybujte. Ba pre katolíka je to svätá povinnosť, vec zrejmalá. Ale neučte sa rodoláske od ľudí, ktorí milujú národ ústami, pri arizácii, pri mastných hrncoch a na výhodných miestach. Tí nemilujú národ, ale seba; národ, ako celok, pokladajú za tučné zvieratko, ktoré načim rozštvrtiť, najesť sa z neho a nič viacej. Správna láska k národu prejavuje sa vo svedomitom plnení povinností ponajprv voči tomu, kto udržuje národ, voči Bohu, a potom vo svedomitom plnení stavovských povinností. Keď každý jednotlivec

bude mať správne vyriešený pomer k Bohu, keď bude vzorný v plnení stavovských povinností, potom môže byť uistený, že vykonal najdôležitejšiu národnú povinnosť. Všetko ostatné bude zrejmé. Naučte sa takto milovať svoj národ, svoju vlasť.

Svätú omšu za spolupracovníkov, čitateľov a apoštolov smeristického hnutia odsluži redaktor 7. septembra. Súčasne prosím oltárnych bratov, aby pri svätej omši pamätali na našu smeristickú rodinu.

T. L. Zlý duch má všelijaké možnosti odvrátiť dušu so správnej cesty, najmä s cesty denného odstraňovania nedokonalosti a dôvernejšieho stotožňovania s božou vôľou. Preto pokúša dušu aj takto, keď jej našuškáva, že nakoľko jej minulosť bola veľmi poškvrnená, nie je súca teraz vystúpiť vyššie, vari postačí, keď ostane na tom stupni, na ktorom je. Diabol totiž vie veľmi dobre, že kto nepokračuje na ceste k Bohu, nestojí, lež klesá. Ale pamätajte, že božie milosrdenstvo je väčšie, ako strach z minulého života, preto v každom takom pokušení si povedzte: Sám, pravda, nie som súci vykonať ani krôčik ďalej, ale s božou milosťou hej. Budem poslušným vnuknutiam božej milosti, nebudem im odporovať, a o ostatné nech sa postará Pán Boh.

Naši mŕtvi: MUDr. Jozef Rak, Bratislava. Dobrý Pán Boh nech je mu večnou odmenou.

Dary na študentský tlačový fond: Sbiierka na primáciách dp. Št. Nahalku-Michalicu v Liptovskej Tepličke, 150 Ks; JUDr. Ján Zaľko, vládny komisár, Trenčín, 100 Ks; František Žák, kaplán, Lak. Nová Ves, 100 Ks; Ing. A. Vagáč, Trenčín, 100 Ks; Ján Tiso, riaditeľ, Žilina, 50 Ks; Jakub Fekete, farár, Degeš, 30 Ks; Dr. Eugen Filkorn, kanonik-prelát, Nitra, 23.50 Ks; Viktor Sliacky, vládny komisár, Ružomberok, 13.50 Ks; Margita Peťová, učiteľka, Baldovce, 13.50 Ks; František Bernadič, dekan, Sereď, 13.50 Ks; Alžbeta Slavnická, Nemšová, 13.50 Ks; Luise Esterházy, Ujlak pri Nitre, 13.50 Ks; Cyríl Nádaždy, Bratislava, 13.50 Ks; Sestry dominikánky, Trebišov, 3.50 Ks; Pavol Sebesta, farár, Chrapov, 3.50 Ks; Ján Murin, profesor, Michalovce, 3.50 Ks; Július Senaj, Bratislava, 3.50 Ks; Fr. Dvoran, Prevoz, 3.50 Ks.

Štedrým darcom srdečné Pán Boh zaplať!

SMER, revue pre duchovný život. Vydávajú trenčianski dominikáni. Zodpovedný redaktor Dr. I. Müller. Používanie novinových známok povolené výmerom Min. dopr. a ver. prác, rezort poštový v Bratislave pod čís. 144.487-III/1-1940. Dozorný poštový úrad Trenčín. — Tlač: V. Čelko, Trenčín.